

Pääkirjoitus – Editorial
Olavi Koivukangas

Keijo Virtanen
**The Dialogue between Finland
and the United States – and
the Finnish-Americans**

Mika Roinila
**Finns of Interior B.C., Canada
– Okanagan Valley**

Elli Karjalainen
Muuttoliike Sotkamossa 1986–88

Minna Domander
**Kielikoulutus tärkeä tekijä
integraatioprosessissa**

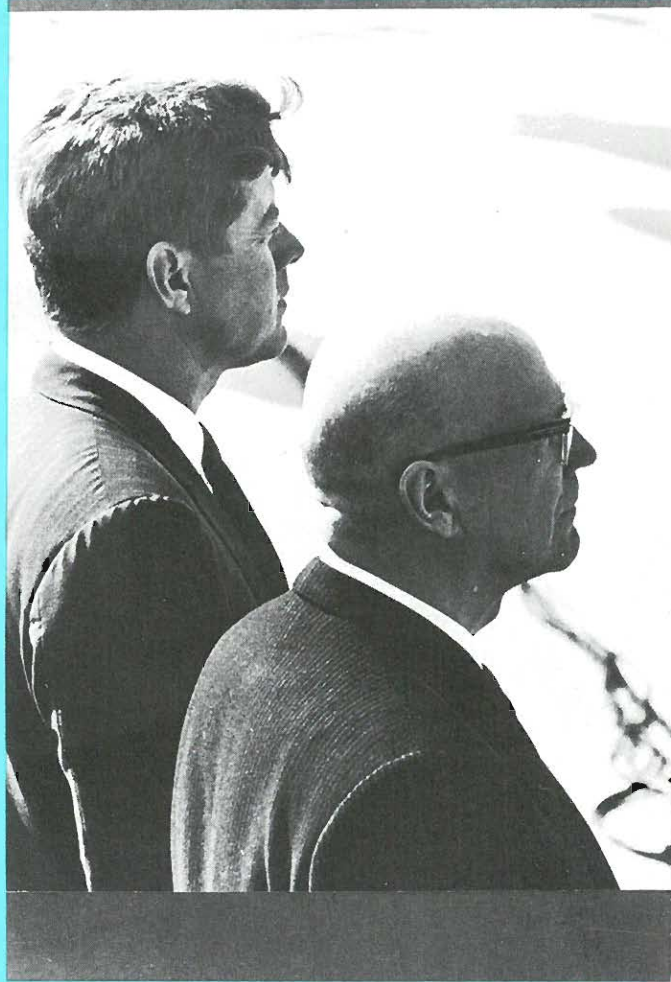
**Tutkimussihteerin palsta
Venäjä turvapaikkamaana**

K. Hj. Lehtisen apurahat

Konferensseja – Conferences

Kirjat – Books

**Saapuneita julkaisuja –
Publications received**

1993

1

SIIRTOLAISUUS

MIGRATION

Siirtolaisuus – Migration

20. vuosikerta – 20th year

Siirtolaisuusinstituutti • Migrationsinstitutet • Institute of Migration
Piispankatu 3, SF-20500 Turku, Finland
puh./tel. (9)21-317 536, fax (9)21-23 33 460

- *Päätoimittaja/Editor-in-Chief:* Olavi Koivukangas
- *Toimitussihteeri/Editorial Assistant:* Taimi Sainio
- *Toimittajat/Editors:* Maija-Liisa Kalhama, Krister Björklund
- *Taitto/Lay-Out:* Taimi Sainio
- *Toimituskunta/Editorial Board:* Siirtolaisuusinstituutin hallitus/
Administrative Board of the Institute of Migration
- *Tilaushint:* 40 mk/vuosi (4 numeroa), PSP Tu 495 90–3
- *Subscriptions:* Finland and Scandinavia 40 FIM,
other countries \$12.00 a year (4 issues)

Siirtolaisuusinstituutin hallitus/ Administrative Board of the Institute of Migration

Rehtori (SSKH) *Tom Sandlund*,
Åbo Akademi ja Helsingin
yliopisto, puheenjohtaja

Professori *Erkki Asp*,
Turun yliopisto

Toiminnanjohtaja *Martti Häikiö*,
Suomi-Seura r.y.

Ulkoasiainneuvos *Vilho A. Koiranen*,
Ulkoasiainministeriö

Apulaisprofessori *Olli Kultalahti*,
Tampereen yliopisto

Neuvotteleva virkamies *Risto Laakkonen*,
Työministeriö

Rakennusneuvos *Raimo Narjus*,
Suomen Maakuntien Liitto

Apulaisprofessori *Martin Panelius*,
Opetusministeriö

Ohjelmajohtaja *Aimo Pulkkinen*,
Väestöliitto

VTM *Tuula Rosas*,
Turun kaupunki

Henkilökunta/Staff

Olavi Koivukangas,
johtaja/Director

Krister Björklund,
tutkimussihteeri/Research Secretary

Maija-Liisa Kalhama,
osastosihteeri/Departmental Secretary

Seija Sirkkiä,
toimistosihteeri/Bureau Secretary

Taimi Sainio,
va. kirjastovirkailija/Librarian

Anne Virtanen,
toimistovirkailija, virkavapaalla/
Administrative Clerk, off duty

Ismo Siira
vahtimestari/Caretaker

Jouni Korkiasaari
erikoistutkija/Senior Research Officer

Minna Domander,
tutkija/Research Officer

Timo Virtanen,
tutkija/Research Officer

David Delafenetre
vieraileva tutkija Ranskasta/Visiting
Scholar from France

Matti Kumpulainen,
siirtolaisrekisterisihteeri/Registrar,
Emigrant Register

Sirkka-Liisa Laurila, Elisabeth Uschanov
siirtolaisrekisterivirkailijat/Emigrant
Register Officers

Kansi: Presidentti Kekkonen teki v. 1961 ensimmäisenä suomalaisena valtionpäämiehenä virallisen vierailun Yhdysvaltoihin. Keijo Virtasen artikkeli käsittelee Suomen ja Yhdysvaltojen välisiä kulttuurisuhteita. (SI/VA/448/USA)

Cover: In 1961, President Kekkonen was the first Finnish Head of State to pay an official visit to the U.S. Keijo Virtanen's article deals with the cultural contacts between the U.S. and Finland. (SI/VA/488/USA)

Maahanmuutto- ja pakolaistutkimus kansainväliselle tasolle

Perinteisesti siirtolaisia luovuttaneesta Suomesta on viime vuosina tullut maahanmuuttomaa. Suomen ulkomaalaisväestö on kaksinkertaistunut kolmen viimeisen vuoden aikana. Ulkomaan kansalaisten määrä Suomessa nousee jo 46 000 henkeen. Lukuun — joka on edelleen Euroopan pienimpiä — sisältyy entisiä Suomen kansalaisia. Mutta vastaavasti suuri joukko ulkomaalaisia on jo ehtinyt saada Suomen kansalaisuuden.

Suomeen suuntautuneeseen muuttoon ja pakolaisuuteen kohdistunut tutkimus oli pitkään luonnollisista syistä vähäistä. Viime vuonna käytettiin yksistään ulkomaalaisväestömme koulutukseen yli 300 milj. mk. Hyvän suunnittelun ja hallinnon tulisi perustua ajan tasalla olevaan tutkimukseen. Myös keinotekoinen raja siirtolais- ja pakolaistutkimuksen väliltä tulisi poistaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö huolehtii turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten vastaanotosta, kuntiin sijoittamisesta ja integraatiopalveluista. Työministeriö vastaa siirtolaisuusasioista. Työministeriön yhteydessä, ja sosiaali- ja terveysministeriön puheenjohtajuudella (kansliapäällikkö), toimivan pakolais- ja siirtolaisuusasian neuvottelukunnan seminaarissa viime syksynä Helsingissä todettiin, että pakolaisuuden ja etnisten vähemmistöjen tutkimiseksi ei ole tarpeen perustaa erillistä tutkimuslaitosta. Kansallinen ja kansainvälinen tutkimusyhteistyö ja koordinointi kuuluisi luontevasti Siirtolaisuusinstituutille, jonka pitkäaikainen kokemus muuttoliikkeiden kokonaisvaltaisessa tutkimisessa antaa pohjaa koko kentän kattavalle toiminnalle.

Seminaarin suositusten mukaisesti Siirtolaisuusinstituutin tutkija selvittää parhaillaan Suomessa tällä hetkellä tapahtuvaa siirtolaisuus- ja pakolaistutkimusta yhteistyöverkoston luomiseksi. Seuraavassa vaiheessa selvitetään eri maissa olevat siirtolais- ja pakolaistutkimuslaitokset. Jo Euroopassa on suuri määrä tutkimuskeskuksia, joilla on paljon annettavaa Suomelle. Näitä asioita, ja erityisesti tutkijayhteistyöverkoston luomista, pohditaan PAKSI:n seuraavassa seminaarissa Siirtolaisuusinstituutissa Turussa 11.3.1993.

Kun julkinen valta on — aivan perustellusti — osoittamassa lisää tehtäviä Siirtolaisuusinstituutille, toivoa sopii, että se antaisi myös siihen tarvittavat taloudelliset resurssit. Aikaisempina vuosina työministeriön talousarviossa oli erillinen määräraha siirtolaisuustutkimuksia varten. Nyt tämä määräraha on upotettu työvoimatutkimuksiin. Pitkäjänteisen toiminnan edellytys on se, ettei yhä tärkeämmäksi nousevan maahanmuutto- ja pakolaistutkimuksen yhteistyöelimen tarvitsisi anoa muutaman kuukauden pituisia projekteja, vaan työministeriö pitäi-

si kiinni siitä aikaisempien vuosien menettelystä, että se rahoittaisi vähintään yhden siirtolais-/maahanmuuttotutkijan palkkauksen vuosittain. Samalla tavalla sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö voisi rahoittaa vuosittain yhden (pakolais) tutkijan, joka samalla toimisi koko alueen koordinaattorina. Näin suomalainen muuttoliike- ja etnisten vähemmistöjen tutkimus voitaisiin pitää kansainvälisellä tasolla — ja sen terävimmässä kärjessä.

Olavi Koivukangas

Raising Immigration and Refugee Research to an International Level

In the past few years, Finland, traditionally a region of emigration, has found itself in the novel situation of receiving net immigration. Within three years, the foreign population in Finland has doubled, to reach 46 000. This figure — which is still one of the lowest in Europe — refers to aliens, and thus also includes some former Finnish citizens, but on the other hand these are more than balanced by naturalized persons of foreign origin.

For a long time, research into immigration and the reception of refugees in Finland has, naturally, been on a small scale. During the past year, however, the financial outlay on educational services alone for the foreign population amounted to over FIM 300 million. Successful planning and public administration need to be based on up-to-date information. An artificial demarcation has also arisen between immigration and refugee research, which needs to be set aside.

In Finland, the reception of refugees and applicants for asylum is the responsibility of the Ministry for Social Affairs and Health, which also deals with their relocation and with the provision of integration services. Immigrants, on the other hand, come under the remit of the Ministry of Labour. In autumn 1992, the Finnish Refugees and Migration Commission, which operates under a brief from the Ministry of Labour but is chaired by the head of the Ministry for Social Affairs and Health, arranged a seminar at which the idea of establishing a special institute for research on refugees and ethnic minority affairs was rejected as unnecessary. The task of coordinating both national and international research would fall very naturally to the Institute of Migration, which with its extensive prior experience of comprehensive research into migration phenomena on a wide scale can provide an adequate basis for operations across this entire field.

In accordance with a brief from this seminar, one of the Institute's research officers is currently exploring the possibilities of establishing a network to coordinate collaboration in migration and refugee research within Finland, and this will be followed by the charting of equivalent institutions in other countries.

Europe alone has many such institutes, from which Finland can learn much. The agenda for the next meeting of the Refugees and Migration Commission, which is to be held at the Institute of Migration on 11 March 1993, includes a report-back on these questions, and especially on the creation of a network for collaboration.

Since the state is thus — with full justification — entrusting the Institute of Migration with new tasks, it would be reasonable to expect that the necessary additional funding should also be made available. In previous years, the budget appropriations for the Ministry of Labour have included a grant specifically earmarked for migration research; this year, however, this grant has been merged with the funding for labour research. A prerequisite for coherent long-term activity, in a situation where migration and refugee research is taking on increasing importance, is that the central coordinating institute should not need to go begging cap in hand for short-term grants of a few months' duration at a time, but that the Ministry of Labour should abide by its established practice of funding a year's salary for at least one full-time research officer in migration and refugee research. Similarly, it would be reasonable for the Ministry of Social Affairs and Health to fund one research officer in refugee research, who could then function as overall coordinator for this field. In this way, Finnish research into migration and ethnic minority affairs could be maintained not only at an international standard, but indeed at the forefront of this field.

Olavi Koivukangas

*Hans R. Wasastjernan
arkistolahjoitus Siirtolaisuusinstituuttiin*

Valtiotieteen maisteri Hans R. Wasastjerna, syntynyt 7. 9. 1926 Riihimäellä, kuoli 4. 1. 1993 Espoossa.

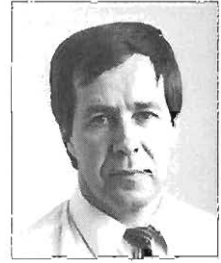
Hän paneutui elämäntyöhönsä historian, siirtolaisuuden sekä politiikan tutkijana ja lehtimiehenä monipuolisesti ja innostuneesti. Siirtolaisuuden alalta hänen mittavin teoksensa on Minnesotan Suomalaisten Historia vuodelta 1957, 780-sivuinen tutkimus, joka on julkaistu suomeksi ja englanniksi.

Tutkimustyönsä yhteydessä Hans Wasastjerna keräsi runsaasti mm. Amerikan suomalaisiin liittyvää aineistoa, jota hän lupasi lahjoittaa Siirtolaisuusinstituutin kokoelmiin. Tästä lahjoituksesta ensimmäisen osan olemme äskettäin saaneet vastaanottaa. Se käsittää leikekirjoja ja amerikansuomalaisten sanomalehtien vuosikertoja vuosisatamme alkupuolelta.

Lahjoitus on otettu kiitollisuudella vastaan rikastuttamaan siirtolaisuuskokoelmiamme.

Keijo Virtanen

The Dialogue between Finland and the United States — and the Finnish-Americans

As a historian, I shall outline the Finnish-American relations from the 19th century from two perspectives: 1) by introducing very briefly the main trends in the cultural interaction and how it has changed in time; 2) by looking at people, i.e. the Finnish immigrants and their descendants, who physically founded their colonies in the New World, but also helped build the Finnish-American connection.

The Cultural Contacts to 1940

During the first one hundred years of independence the United States laid the basis of its own culture and society, and for this reason the Americans' interest in other cultures was limited. If they had any interest in other people, stereotypical conceptions prevailed. Sweden and Switzerland meant the same, or Geneva and Genoa; the Swiss were watchmakers and yodlers, the French passionate lovers, the Scots tight for money, and the Scandinavians tall, blond and speechless farmers and lumbermen.

The beginning of emigration from Finland to America in the 1870s was of crucial importance for the development of mutual relations. Emigration, and consequently also America, became ques-

tions which absolutely forced a response, even among the upper social groups. The attitude towards emigration was critical. The migrants were seen as traitors of the home land.

Nevertheless, opinion in Finland at this stage was very neutral toward the U.S., filtered by the distance and exoticism of the society far away beyond the Atlantic. The Finnish press, undergoing a strong period of expansion (caused by the new elementary school system and by the mild censorship practiced by the Russian authorities) also played an important role in the transmission of a public image of America. Beecher Stowe's *Uncle Tom's Cabin* was published in Finnish in 1856 as the first American novel. It was very popular and an important image maker. After that the road was open to more translations. In the 1880s the Finns learned to know the stories of Mark Twain, Cooper and many others.

They also knew American women's movements, temperance ideas and some religious innovations. During this early period of American ideas, it was the temperance movement which seemed to find the best growing ground in the Nordic countries. The making and the use of spirits were big problems.

Conversely, Finland was poorly known in the New World in the 19th and early 20th century. Some works of the Finnish writers, Runeberg and Topelius,

Keijo Virtanen, Professor of Cultural History, University of Turku, Finland.

were published in America in the 1870s and 1880s. But — as was natural — Finnish culture had no possibilities of penetrating into the other side of the Atlantic. The best known literary work was the *Kalevala* which had its first English translation before the turn of the century. Intellectually, literature was virtually the only area in which Finns were of any interest in America; the *Kalevala* was, and still is, the most important individual work, which on the other hand has continually reinforced the idea of a primitive Northern people.

It was only during the period of oppression under Russian rule at the turn of the century, when the Finns came to be seen as a heroic Western nation struggling for its legitimate political rights. I quote an article published in *The North American Review* in 1904: "The period of conflict had set in all over Finland... It is a conflict between the Russian power, that illegally and destructively intervenes in the political life of Finland, and the Finnish nation in its entirety fighting for its existence. It is, moreover, a conflict between eastern despotism and western principles of justice and love for law-abiding freedom." At least at the official level this interest and sympathy was not very concrete: the Finnish question came to be seen as a matter of domestic policy within the Russian Empire. Still, it was the first indication to see Finland and the Finns as a nation in the Western World.

When Finland declared independence in 1917, many things in its relationships with the other countries naturally changed. They were to be official now. Together with many other European nations Finland had received loans from the United States in the aftermath of the First World War to rebuild its economy. Many people may perceive it as a myth that the favorable image of Finland in America

was based on the payment of these loans. But it is not a myth; instead, it is the single most important factor in the Finnish-American relationship — cultural and other — between the two great wars and also in the long run. Even though the first repayment of 1933 was not very big (about 150 000 dollars), Finland was the only European nation to pay, and this immediately created an image of a "small, but brave Finland, which always pays its debts". In the polls of the late 1930s Finland was one of the most popular European countries in the U.S.

Culturally the 1920s and 1930s saw the breakthrough of American popular life in Europe, even though the official culture was Germany-oriented in the 1920s and 1930s. German and even French cultural influences were more important than the contacts with the English-speaking world. English was not an important language in the Finnish school-system. The *Yleinen kirjallisuuden historia* (History of World Literature), published in 1937, cleared the American literature in a few indifferent pages.

On the other hand, more than half of the foreign movies shown in Finland were American between the two World Wars. The movies were extremely important in shaping an image of the American society, even though it was easy to criticize them for stereotypes and a star cult. But for many it was the only channel to life on the other side of the Atlantic Ocean.

Finnish scientists and artists began to study and travel in the New World much more than previously. A good example is the architect Eliel Saarinen, who settled permanently in southern Michigan after winning second prize in the Chicago Tribune building competition in the early 1920s. Even though there was no organized cultural exchange between Finland

and the U.S. before the Second World War, "the popular America" was reality in Finland at the outbreak of the war.

The Immigrants as Mediators between the Old Country and the New

This cultural interaction had and has no face as such. The Finns who physically faced the colonizing effect of American values in their every-day life were those 400 000 emigrants who moved over the Atlantic between 1870 and 1930 — and their children and grandchildren. They shaped the image and stereotypes on America also here in Finland, but I will now take a look at their lives and concrete interaction with the American culture in the U.S.

Roughly 90% of the Finnish emigrants to America planned to make only a preliminary working trip: their purpose was to earn money and then return to Finland. Only 20% did so. This contrast between the original motives of the migrants and the final result of the Finnish overseas emigration is interesting. Why did the great majority of the Finns stay in America for good even though their original plan was different? What impact did this original motive have on the willingness of the Finns to integrate into American society?

During the last 70 years a lot has been written on immigration and integration of immigrants. This is quite natural, since by the end of the 1920s more than 35 million people arrived to the United States alone. Historically, the research that has been accomplished in the receiving countries, especially in the United States, can be divided in three chronological groups.

Firstly, in the late 19th century, the advocates of Anglo-Saxon culture

thought that it was possible and also necessary for the immigrant to throw out the old language and the old habits in favor of the Anglo-Saxon, Protestant core culture of America.

Secondly, a new interpretation was born in the beginning of this century when the departure area of European emigration spread to the southern and eastern parts of the continent. The rapid industrialization and urbanization of the United States needed a lot of cheap labor power. In 1909 the term "melting pot" was born. It claimed that the immigrants of various nationalities and races would assimilate into one entity in the new country.

Thirdly, researchers of immigration who had taken for granted that various nationality groups would rapidly assimilate in the new environment, found to their surprise (roughly in the late 1960s) that immigrant communities were still alive decades after the great emigration period. During the last 20–25 years the melting pot theory has been put aside, and it has been replaced by "ethnicity", which refers to the maintenance and preservation of the original features of different groups. Today scholars of ethnicity do not think that the assimilation begins when somebody decides to emigrate, or — at the latest — when he arrives in the new country.

Still, the common philosophy of all these three approaches has been in the assumption that immigrants have come over the ocean to settle permanently. Scholars have not paid much attention to the so called temporary labor power. While keeping this in mind and knowing that — in spite of their motives at the time of departure — only one-fifth of the Finnish emigrants, for example, returned permanently home, we can find fresh dimensions in the assimilation and adapta-

tion conversation. Why has the ethnic identity of various groups survived so long? Had the immigrant any reason to try to adapt or assimilate into the new society since he planned to stay there only for a few years? The immigrant was an egotistical person: the strengthening of his own economic situation guided his actions almost completely. An American scholar, Arthur W. Thurner concludes that the Finnish immigrants in the Copper Country of northern Michigan were so stubborn that they did not even want to learn English language.

On the other hand, it was necessary for the immigrant to find features which eased his stay in the new society. It is a well-known fact that different groups tended to settle in the same areas: Finns in the little towns and countryside in northern Michigan and Minnesota, Italians in the big cities of the eastern parts of the United States, etc. In these communities immigrants founded organizations and had other activities.

Over the years and decades the immigrant became so used to his new home, however, that he did not return to the old country; thus most Finnish immigrants stayed for the rest of their lives as immigrants. There were many reasons for this. One was the continuous flow of new immigrants up to the 1920s. The immigrant communities received new members, men sent tickets to their families, relatives, and friends, etc.

The Finnish immigrant belonged to three worlds: 1) to the immigrant world where Finnish language dominated and where all the activities were concentrated around Finnishness, 2) to the receiving country, which became more familiar over decades and because of children, and 3) to the old country, the home village, which he never could forget, and to which he tried to keep contact. The Fin-

nish immigrant adapted himself to the new conditions, but he was an immigrant with citizenship.

The Second Generation

After the adoption of quotas in the United States in the 1920s, however, the process of integration and assimilation changed its nature with the ending of the new flow of immigrants. The immigrant community got older, and the children and grandchildren of immigrants became an important factor for assimilation. They went to English-language schools, they were able to make contacts outside their own community, and they married persons from other ethnic groups which had been rare among the first generation of immigrants. In other words, they assimilated rapidly, and simultaneously this had a considerable impact in binding and connecting their parents to the American society.

To investigate ethnic culture in the second and subsequent generations from outside the ethnic community is difficult, for the understanding in depth of its mentality depends on experiencing it personally. In his analysis of social change in immigrants' children vis-à-vis their parents, P.G. Hummasti comments, highly relevantly: "Being a third-generation Finnish-American I have known, in addition to my parents, many members of the second generation. I base much of what I say here on my observations of their experiences."

Personal involvement provides a basis for the retrospective understanding of current scholarly debate on ethnicity, in which ethnicity is seen as a cultural construct determined by historical development, and in which American society is seen as consisting of ethnic components rather than social classes. From a histori-

cal point of view, however, there is no need to discard earlier perspectives on the idea of Americanism. Ever since the beginning of the 19th century, American society and culture have been explained on the basis of the assumption that there is such an entity as American man and American culture, in spite of the fact that the nation consisted of many distinct ethnic groups. Arthur Schlesinger Jr is still optimistic as regards the strength of the 'one nation' American ideal over against the 'ethnicity cult'. Eugen Weber has noted: "No community can exist as a community without common references. In a modern nation they come from history."

Throughout the period of immigration, a striking feature of American acculturation policy has been the constant reiteration of American values through the mass media, schools, and other channels of the culture. Although ethnic minorities and community conflicts persist in the United States, the vast majority of the population has in the course of time adopted the American system of values, which would have been impossible without conscious, deliberate effort.

What contribution can be offered in this context by the scholars in the migrants' country of origin? Kathleen Neils Conzen et al. have argued that a crucial phase in the process of 'ethnicization' is reached when the second immigrant generation reaches adulthood. The younger generation challenges its elders, in relation both to their ethnic tradition (i.e. to their country of origin) and to their future (i.e. to American society). This interface between the generations is a point at which scholars from the societies of origin may also have a contribution to offer, since their mentality incorporates one of these temporal polarities, the tradition of origin: they are familiar with 'Fin-

nishness', and with Finnish emigration, its causes and motives; they are familiar with Finnish society, and with the profound changes that had occurred in that between the 1880s and the early 20th century. They are thus in a position to identify those features in the immigrant community's collective consciousness which can be explicated in terms of the tradition of origin, and those which cannot.

The prime reason why the clash between the first and second generations of immigrants did not occur until the inter-Wars period was that the majority of the Finnish immigrants landing in the early years of the century were young and single, and married only after having settled in America. Furthermore, the introduction of the Quota System in the 1920s soon equalized the numbers in the first and second generations. It is thus interesting to note that (as far as the Finnish ethnic community is concerned) the community construction phase was very brief, if measured in terms of the ratio between the first and second generations: the peak numbers for Finnish-born persons resident in the United States as a whole was reached in the 1920 Census; yet by the 1940 Census, the peak for second-generation Finns had already occurred.

We know, for instance, about phenomena occurring at the intersection between the first and second generations such as increased involvement of parents in cultural activities and the like, e.g. Finnish-language schools, in order to bind their children more firmly into the ethnic community. Michael G. Karni reports that certain institutions, such as the Lutheran clergy, the co-operative movement, and the labor organizations were at least partly successful in recruiting from the second generation; on the other hand, he also records that it was common for many

of the immigrants' children born in the inter-War period to conceal their origins. What made this possible was the second generations' better command of English in comparison to their parents: "We spoke Finnish at home, but English outside, since otherwise we'd have been taken for gypsies".

In a corpus of several dozen interviews carried out in Chicago, Finnish clearly emerged as the dominant language of the home among first-generation immigrants, but English almost without exception for the second generation. Nonetheless, some kind of command of Finnish was widespread in the second generation as well.

A crucial factor in terms of language retention was the degree of closeness of the immigrant community. In smaller Finnish communities, such as those in northern Michigan, Finnish continued to be used for Sunday school and for confirmation classes longer than in the large cities. In cities the size of Chicago or Detroit, however, the Finns found themselves in constant close contact with members of other communities, as is evidenced by the considerable proportion of first-generation immigrants who modified their forenames into a more 'American' form.

The American school from its part implanted the idea that the road to success lay through access to white-collar jobs, which in turn required further education and therefore meant moving away from small towns and rural areas. The ambitions of the first generation had been to become successful miners, fishermen, or farmers; in the second generation, and even more clearly in the third, these ambitions were pushed aside.

While gender unquestionably plays a crucially important role on the individual plane, however, it is of less importance in

regard to the maintenance or loss of ethnic identity in the urban environment. In the first generation, women undoubtedly enjoyed better opportunities for integration into American society than the men did, but by the second generation this situation would appear to have evened out, with regard to the acquisition of English, education, occupational status and choice of marriage partners.

Conclusion: The Post-Second World War Interaction

Pride in one's ethnic origins did not come into vogue in America until in the 1960s; but by that time, collective awareness of Finnishness had missed its chance. None of these factors in themselves — neither the loss of Finnish, nor education, nor change of occupation — necessarily raised insuperable obstacles to the maintenance of a vigorous immigrant community even in the second generation. The really crucial factor was one of attitudes, and of the pressures for integration exercised by the surrounding environment on a small ethnic group. The 'empty' decades after the Second World War, with no immigration, had undermined the basis for Finnish ethnicity, irrespective of the continued activities of Finnish-Americans thereafter. The Finnish revival in the 1970s and 1980s is probably most accurately seen in terms merely of the preservation of Finnish cultural tradition, in which collective ethnic consciousness has no more than a marginal role to play.

This is not to say that Finnish ethnicity has disappeared; on the individual level, however, 'ethnicity' cannot mean the same today as it did for the first-generation immigrant women and men, whose life in the New World was largely dependent upon the sense of group identity.

In an interesting article, Michael G. Karni has described his own awakening to ethnicity, like that of many others in the third generation. It was not until the Vietnam War that he began to question his own 'Americanness', and to ask where he had come from, and what his own background was. Nonetheless, his own Americanness has hardly been diminished, and his sense of Finnishness may in fact considerably depend on a feeling of nostalgia and even the exotic.

Moreover, it needs to be borne firmly in mind that 'Finnishness' is also undergoing change within Finland, and may not bear a very close resemblance any more to the characteristic mentality taken with them to America by the migrants at the end of the last century. It is, for example, a question of world view and interpretation how much credence should be given to the superhuman qualities of *sisu* (determination) and *talkoohenki* (collective solidarity) attributed to the immigrant generations; certainly they do not appear to be particularly applicable as a feature distinguishing the present generation of Finns in Finland from other nationalities.

What, then, is the situation of the cultural interaction between Finland and the U.S. today? Even though the mass migration period ended decades ago, I could claim that the thorough interest toward American culture in Finland is essentially a post-Second World War phenomenon. Even though the connections date back to the 19th century, the contacts in all fields of life — in high culture, popular culture, official level, etc. — have become reality only after 1945. The Allies won the war; they and the values they represented became fashionable immediately. The traditional Europeanism was "out" for several decades; in fact, it has started to recover as a value system only during the

past couple of years, together with the political and economic integration of Europe.

The immediate Second World War era raised the cultural contacts between the U.S. and Finland to an official level. This Fulbright program was based on the loans Finland had received from the U.S. in 1919. The exchange of scholars and students proved to be very important for the development of the Finnish academic life; during certain years in the 1950s and 1960s, there were more Finnish students in the U.S. than from any other European country — in relation to the population. American fine arts, architecture, literature and serious music actually came to the Finnish vocabulary only after 1945. Nowadays, all the American books, which are thought to be of importance, commercially and otherwise, are translated automatically.

When youth culture differentiated as a distinctive subculture in the early 1950s in the U.S., this gave the "final" boost to the Americanization or similarization of Western culture. Simultaneously the world economy has integrated, and this has made almost all the nations look similar to each other. It seems to be common knowledge among the Finnish intellectuals that Finland is the most Americanized country in Europe, the colony of American culture. Let us not be desperate though, since we are not alone. The Swedish ethnologist, Åke Daun, states in his newest article (1992) that — measured with main stream trends like fashion, movies, fast food, and music — Sweden is regarded as the America of Europe.

I will conclude with one concrete note. As a historian I understand, but still am sometimes amazed how slowly the images about another nation change. I would argue first of all that it has been very hard for the Americans to make the

Finns, or other Europeans, appreciate American intellectual and "high-cultural" achievements; they somehow seem to fall under the popular images and influences, and the aggressiveness of the American impact. This image was born in the 19th century, and it stubbornly continues its life. Reversely, and what is quite natural, the average American does not know anything about Finland.

An abridged version of the paper presented at an international conference *Narratives and Narrated Subjects of Colonialism. 500 Years of European-American Cultural Interaction*, December 4-5, 1992, in Turku, Finland.

Literature

- Conzen, Kathleen Neils; Gerber, David A.; Morawska, Ewa; Pozzetta, George E.; Vecoli, Rudolph J., "The Invention of Ethnicity: A Perspective from the U.S.A.," in: *Altreitalia*, aprile 1990.
- Ethnic Chicago.** Eds. Peter d'A. Jones and Melvin G. Holli. Grand Rapids 1981.
- Hummasti, P. G., "Children and Social Change: Thoughts on the Second Generation of Finnish Americans," in: *Finnish Identity in America*. Ed. Auvo Kostiaainen. Turku 1990.
- Karni, Michael G., "The Legacy of the Immigrant Finns," in: *Finnish Identity in America*. Ed. Auvo Kostiaainen. Turku 1990.
- Loukinen, Michael M., "Second Generation Finnish-American Migration from the Northwoods to Detroit, 1920-1950," in: *Finnish Diaspora II: United States*. Ed. Michael G. Karni. Toronto 1981.
- Pyöli-Vainio, Marja-Liisa, Chicagon suomalaisasutuksen synty ja kehitys. Asutushistoriallinen tutkimus Chicagon suomalaisista vuosina 1870-1970 (The Finnish Population of Chicago, 1870-1970). Unpubl. M.A. thesis at the Univ. of Turku, Dept. of General History 1975.
- Turner, Arthur W., *Calumet Copper and People. History of a Michigan Mining Community, 1864-1970*. Hancock 1974.
- Virtanen, Keijo, *Atlantin yhteys. Tutkimus amerikkalaisesta kulttuurista, sen suhteesta ja välittymisestä Eurooppaan vuosina 1776-1917* (English summary: *The Atlantic Connection: An Investigation of American Culture, Its Relation to, and Impact on Europe 1776-1917*). Helsinki 1988.
- Virtanen, Keijo, "Immigrant Adaptation to New Environments: A View from the Sending Country," in: *Finnish Americana IV*. Ed. Michael G. Karni. New York Mills 1981.
- Virtanen, Keijo, "Suomi ja Yhdysvallat: kulttuurisen vuorovaikutuksen ulottuvuudet" (Finland and the U.S.: Dimensions of Cultural Interaction), in: *350 vuotta ystävyyttä*. Helsinki 1989.
- Virtanen, Keijo, "Urban America and the Finnish Communities of Detroit and Chicago", in: *Proc. of the Finn Forum IV Conference*, Minneapolis, Nov. 6-9, 1991. To be published in 1993-94.

Finns of Interior B.C., Canada — Okanagan Valley Case Study

This paper will explore the Finnish ethnic community found in the southern interior of British Columbia, namely in the Okanagan Valley region. While Finns did not come to settle the Okanagan Valley after the turn of the century, areas north of the Okanagan were settled. Historically, the Salmon Arm area along the Shuswap Lake has been an area of strong Finnish concentration, due mainly to the railway which many Finns helped to construct in the late 1800's. However, it was not until the 1940's that Finns began to filter south to the Okanagan Valley. The Finns in various centres and other nearby areas along the valley are examined, and some aspects of early settlement history, concentrations and aspects of assimilation are studied through data collected from the area.

Geographic Setting

The Okanagan Valley is situated in the southern interior of British Columbia. To most residents of the valley, the area includes all settlements along the shores of Lake Okanagan, but to the physical geographer, the valley includes the entire Okanagan Lake drainage basin or water-

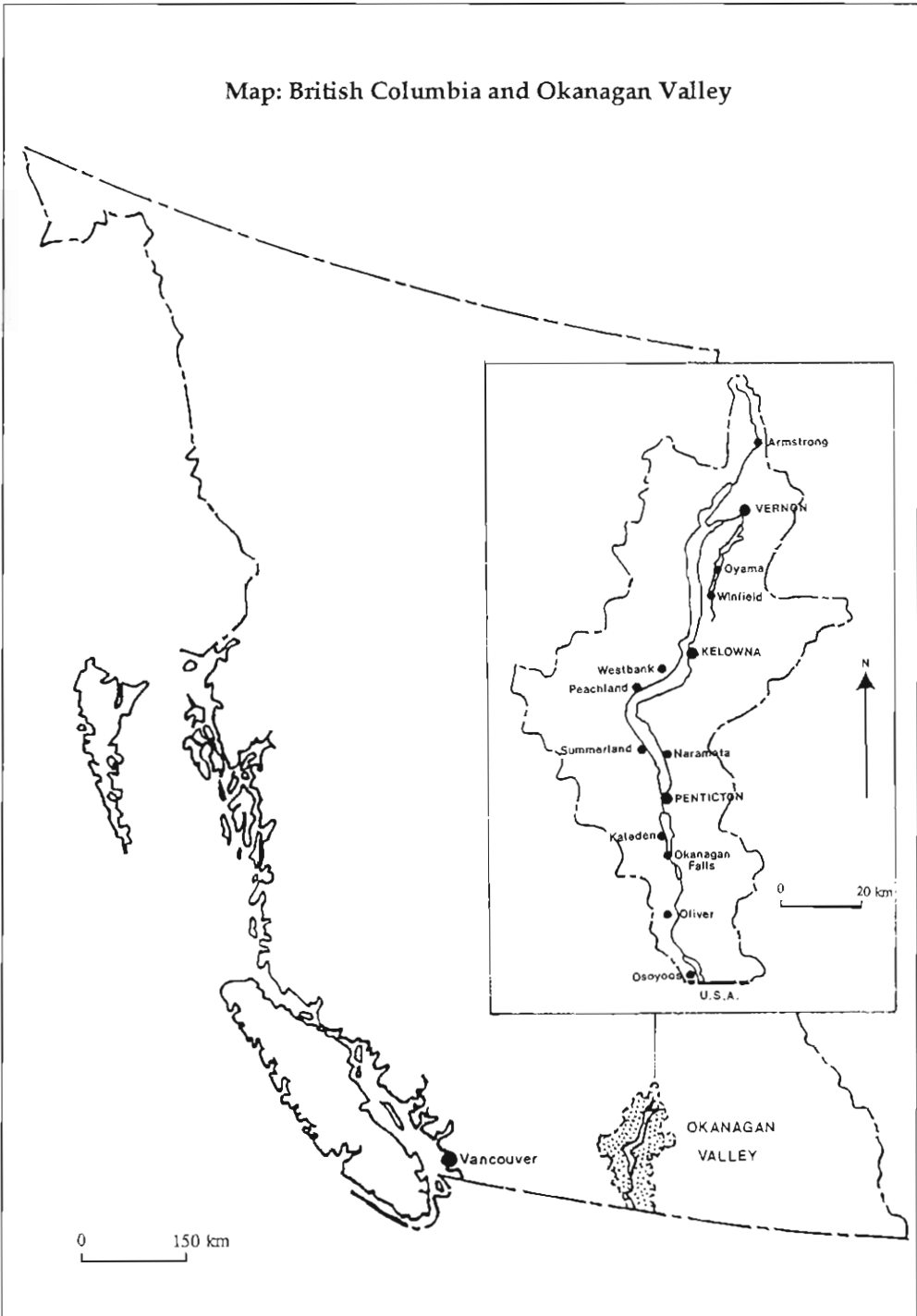
shed (See Map). This watershed spans from Deep Creek in the north, to the Okanagan River passing through Skaha Lake and Osoyoos Lake in the south. Communities that fall inside this drainage basin include Armstrong in the north, Vernon, Kelowna, Peachland, Summerland, Penticton, Oliver and Osoyoos, along with smaller settlements (See Map). North of this defined area and close to centres such as Vernon and Armstrong, are older Finnish settlements of Salmon Arm, Enderby, Sicamous, and others. These, however, belong to the Shuswap Lake drainage basin. Furthermore, these communities also lie outside the North Okanagan Census Division, which also helps define the area under study. Thus, Finnish settlements in these northern areas are not considered in this study.

Previous Literature

Very little literature is found for the Okanagan area Finns. Mention has been made in various works of Finns living in the Sicamous, Salmon Arm, Revelstoke and Karnloops areas by some authors (Lindstrom-Best 1988:24), but these areas, again, are outside the Okanagan Valley. Regional and local newspapers have on occasion, published articles dealing with

*Mika Roinila, Department of Geography,
Brandon University, Manitoba, Canada.*

Map: British Columbia and Okanagan Valley

the Finns of the area, covering topics such as a Finnish Girls Choir performance in Penticton (Penticton Herald 1988), to local Finnish entrepreneur (Kelowna Daily Courier 1991). Apart from these sporadic stories, little has been published on any relevant topic.

Methodology

A mail-in questionnaire was forwarded to a total of 163 respondents, whose names were collected from the 1991 Kelowna and Area Telephone Directory, the 1991 Penticton and Area Telephone Directory and the 1991 Vernon and Area Telephone Directory. A response from 125 Finns was received, representing a 76% response rate. Follow-up contacts were established with numerous respondents over the telephone, and 13 respondents were visited for personal interviews. Further evidence of Finnish settlers was collected from the electoral voting lists found for the Okanagan Valley dating from 1940 onwards. A detailed breakdown of respondent distribution is seen in Table 1.

Settlement History

From respondents who took part in this research, the earliest Finn to settle in the Okanagan Valley includes a Swede-Finn family named Tuovila. Arriving in 1942 from Alberta, Mr. Jim Tuovila was initially involved in building log cabins in the Kariboo area of interior B.C., and later worked on orchards in the Kelowna area (Correspondence with Mr. Jim Tuovila; South Okanagan District Voting List 1942). Mr. Tuovila and his descendants still reside in the Kelowna area.

One of the earliest recorded Finnish settlers to the Okanagan was Mr. Sulo Hiisa. Born in northern Finland in 1902,

he arrived in Canada in 1923. While travelling across Canada a number of times, he passed through the Okanagan in the 1930's, vowing to return and settle at a later date. Initially settling in Wells, B.C., working in the local Wells mine as a blaster, he moved to Peachland in 1946. In the Okanagan, he worked in orchards as well as a saw mill. Mr. Hiisa passed away in 1970 (Peachland Historical Society 1983:393).

Table 1. Distribution of respondents

City	Responses	Total sent
Kelowna	59	70
Vernon	18	27
Penticton	12	14
Summerland	9	11
Westbank	5	9
Armstrong	7	8
Winfield	4	6
Peachland	3	5
Naramata	2	4
Osoyoos	2	3
Kaleden	2	2
Oliver	1	2
Okanagan Falls	1	1
Oyama	0	1
TOTAL	125	163
Response rate = 76 %		

Another early settler was Mrs. Hilja Ketola, who arrived in Peachland in 1947. Born in Finland in 1895, she arrived in Canada in 1926, and settled in Shauvanon, Saskatchewan. In 1948, after visiting the Okanagan a year earlier, she along with her two daughters moved to the Trepanier District area, close to Peachland. She made a living by being employed as a picker in local orchards, and passed away in 1984. (Interview with Mrs. Mary Domi). Her two daughters still reside in the Okanagan Valley (Okanagan South District Voting Lists, 1947; Peachland Historical Society 1983:412).

According to the North Okanagan District Voting List and the Okanagan Telephone Directories for 1947 and 1948, a few Finnish residents were also found in the Vernon area. These early settlers included Mr. John E. Koski (b. 1912), Mrs. Thelma Koski, Mr. Ray Koski, Mr. Oscar Niemi (1894–1972), and Mr. Gerald Niemi (b. 1927). Oscar Niemi was a co-owner and operator of the Lumby Timber Company from 1947–51 (Interview with Mr. Gerald Niemi). Thus it is noted that the earliest settlers arrived in the Valley during the 1940's. From the data collected, it is important to note that very few Finns have settled in this region in these early days. The results clearly show that the largest proportion (81%) of all respondents have moved to the Okanagan Valley since 1971 (Table 2). However, as mentioned previously, Finns settled in areas north of the Okanagan prior to this

period. In nearby Enderby, the arrival of the Lundquist family in 1929 has been recorded by other historians and researchers (Bowtree 1975, 74).

The reasons for settlement in the Okanagan is most often related to the climatic factors of the area. A dry, hot summer and warm, dry winter has brought many elderly people from across B.C. and Canada to this area. Thus, 45% of all respondents indicated that the biggest reasons for settlement included climate, weather, health reasons, and the lifestyle of the area. Climate was the single most important reason for 27% of respondents (Table 3).

It has been argued by some that Kelowna is overtaking the city of Victoria as the retirement capital of Canada, as many seniors from different ethnic backgrounds — the Finns included — have moved to the Okanagan. Because of this

Table 2. Year of arrival in the Okanagan Valley vs. origin of respondent

Origin	Pre-1950	1951–60	1961–70	1971–80	1981–90	1991+	Total
B.C.	2	5	5	23	26	4	65
Ontario	-	1	3	9	10	-	23
Alta.	1	-	1	7	9	-	18
Saskatch.	-	1	4	-	1	-	6
N.B.	-	-	-	-	-	1	1
Yukon	-	-	-	1	-	-	1
N.W.T.	-	-	-	-	1	-	1
Michigan	-	-	-	1	-	-	1
Montana	-	-	-	1	-	-	1
Oregon	-	-	-	1	-	-	1
TOTAL	3	7	13	43	47	5	118

- a) 40% of all respondents arrived in the Okanagan Valley between 1981–90.
36% of all respondents arrived in the Okanagan between 1971–80.
b) 7 respondents were born in the Okanagan Valley, and are not listed in the above table.
c) 55% of respondents have their origin in British Columbia, with large numbers coming from areas such as Vancouver, the Fraser Valley, northern B.C. and the Revelstoke, Salmon Arm, Sicamous areas

19% of respondents have their origin in Ontario.
15% of respondents have their origin in Alberta.

trend, the average age of the respondent was relatively high at 54 years of age. This essentially indicates the presence of an older generation respondent, and this conclusion is further supported by the fact that almost one half of the 125 Finns (45%) responding to the question are retired (Table 4).

Most respondents have moved to the area from within British Columbia (55%), followed by Ontario (19%), Alberta (15%), and Saskatchewan Finns (5%). Other areas of origin include the Yukon, Northwest Territories, New Brunswick, Montana, Oregon and Michigan. No direct migration from Finland to the Okanagan Valley was found through the research (Table 2).

Cultural Activities

A highlight of cultural activity occurred in the summer of 1988, when the Serena Girls Choir of Esbolebygdens Musikskola of Espoo, Finland, gave the official opening concert for the Okanagan Summer School of the Arts. A choir of 33 member with conductor Kjerstin Sikstrom presented many "Swedish selections of a wide variety and context, which were performed almost entirely a cappella" (Penticton Herald, July 19, 1988). Local papers such as the Herald gave raving reviews for their performance, and helped promote the choir's 24-week Canadian tour. Local people, including some Finnish residents helped billet choir members during their stay in Penticton (Interview with Mrs. Mary Domi).

Apart from this rare visit by a famous Finnish choir, seldom has there been other such noted activities. Rather, some local efforts have been organized to have picnics, get-togethers and even sewing bees amongst the residents in the Kelowna area. One such period was from

1974-1984, when picnics were held at Carr's Landing, near Okanagan Centre. At the home of a Finnish respondent, numerous Finns attended get-togethers, enjoying games, music, dancing, and the ever-present sauna along Okanagan Lake (Interview with Mrs. Ilmi Gasman). These events were organized by Mr. & Mrs. Rautiainen, Mrs. Hilja Honkala and Mrs. Sally Maunu, who were energetic in keeping contact amongst the Finnish people of the area. Along with organized activities, Mrs. Honkala often planned and celebrated important birthdays, such as the 50th birthdates, and 25th wedding anniversaries, by inviting local Finns to take part in the parties (Correspondence with Mrs. Hilja Honkala; interview with Mr. Eric Jakku).

Table 3. Reasons for moving to the Okanagan Valley

For health reasons	6
Business/employment	17
Personal (family, relatives)	32
Retirement	11
Climate	34
Lifestyle, nice place to live	16
Born here	7
No response	2
TOTAL	125

- a) 9/125 respondents (7%) were either born in the Okanagan Valley or did not respond to this question.
- b) The biggest reason for settlement was climatic factors (27%), which also interplays with reasons involving health (5%), and general lifestyle of the area (13%).

Personal reasons, such as family ties, relatives, educational opportunities, and housing conditions drew 25% of the respondents to the Valley.

Business and job opportunities drew 14% of all respondents, while retirement drew 9% of the respondents.

Table 4. Demographics

Age	20-30	31-40	41-50	51-60	61+	Total
Number	12	20	19	21	53	125

Average age = 54 years. Standard deviation = 16.7

a) Youngest respondent = 20, oldest respondent = 83

b) 42 % of all respondents were over the age of 61 years

Table 5. Number of respondents that make Finnish food

Yes	78
No	44
No reply	3
TOTAL	125

62 % of all respondents make Finnish food
38 % do not make Finnish food

Table 6. Number of respondents who own or use a sauna

Yes	67
No	57
No reply	1
TOTAL	125

54 % of all respondents presently use a sauna
46 % of all respondents do not use a sauna

Table 7. Readership of Finnish literature in the past or present

Yes	52
No	70
No reply	3
TOTAL	125

43 % of all respondents do read/have read Finnish literature, Finnish magazines, Finnish-Canadian newspapers, etc.
57 % do not/have read Finnish literature

Table 8. Respondents speaking Finnish at home

Yes	40
No	84
No reply	1
TOTAL	125

32 % of all respondents speak Finnish at home
68 % of all respondents do not speak Finnish at home

A sewing bee was conducted and organized by Mrs. Sirkka Tukkimaki for a few year, between 1985-87, in which up to 17 Finnish women participated. Meetings were held at regular two-week to one month intervals, and some events such as a Christmas party in 1986, which drew over 50 people, was organized for the member families. Proceeds from this party, including "coffee money", was sent to a Vancouver Children's Hospital (Interviews with Mrs. Leppanen, Mrs.

Lesniewksi, Mrs. Tukkimaki and Mrs. Wasenius).

While the extent of cultural activity is not vast, there are other means of maintaining the Finnish culture. The interest in Finnish foods, bakings, etc. receives the most support amongst the local Finns, and 62% of the respondents enjoy Finnish cuisine (Table 5). The presence and use of the sauna is another indicator of Finnish culture, and 54% of the respondents indicate either owning or using a sauna reg-

Table 9. Intermarriage vs. retired/working respondents

Ethnicity of spouse	Retired	Employed	Total
English/Scottish	9	18	27
Finnish	17	9	26
Canadian	3	10	13
German	3	3	6
Irish	1	3	4
Norwegian	3	1	4
Dutch	-	3	3
French	2	1	3
Polish	-	2	2
Swedish	1	1	2
Danish	-	1	1
Ukrainian	-	1	1
Austrian	1	-	1
Estonian	1	-	1
American	-	1	1
Widowed	12	-	12
Single	3	12	15
Divorced/Separated	1	1	2
No response	-	1	1
TOTAL	57	68	125

- a) 17/41 or 41% of married, retired respondents have a Finnish spouse
9/41 or 23% have an English/Scottish spouse
- b) 18/54 or 33% of married, employed respondents have an English/Scottish spouse
10/54 or 19% of married, employed respondents have a Finnish spouse

From this table, it is clearly seen, that the retired older generation respondents have married to Finnish spouses more so than the younger, working respondent. Thus, English/Scottish and Canadian spouses dominate the marriages of the younger generation category.

ularly (Table 6). Readership of Finnish literature follows, as 43% of the respondents have read or do read some, i.e. newspapers or books (Table 7). It is interesting to note that the Okanagan Regional Library has a good collection of Finnish books in Vernon, Kelowna and Penticton, which can be borrowed by the public.

Finally, the Finnish language ranks last, as only 32% of the respondents speak Finnish at home (Table 8). These findings correspond to the order of cultural upkeep among the Finns of Atlantic Canada, although the Finnish language appears better maintained among

the Okanagan Finns (Roinila 1992:19-20).

Out of all married respondents, 27% have a Finnish spouse, while the majority of the respondents have an English/Canadian spouse (42%). Less common spousal origins include mostly Europeans such as German, French, Dutch, Irish and other Scandinavians, along with American spouses. Further, it is noted that 41% of all married, retired respondents have a Finnish spouse, while only 19% of married, and presently employed respondents have a Finnish spouse (Table 9).

Religious Activities

The Finns of the Okanagan Valley seem to have a strong desire to upkeep some religious activity. There are numerous church supported functions that occur in the area. First, and the longest continuing organized activity is a once a month bible-study/church service in Kelowna. Originally started by Mr. & Mrs. Rauno Rätty in 1980, as a bi-weekly bible-study, the group has grown and today meets once a month at the home of Esther Rissanen. The monthly meetings are supported by the Finnish Missionary Church of Vancouver and Pastor John Sievanen. These meetings attract at times from a dozen to more than two dozen Finns, from various denominational back-

grounds (Interview with Miss Esther Rissanen).

A second group involves a home bible-study/church meeting that has been started in Summerland. Here, some 16 people attended a January meeting that was led by Pastor Herman Blumerous from the Finnish Pentecostal Church of Vancouver. Since this initial meeting, other meetings have been held, and a desire among the Finns in the area suggests that get-togethers such as this will continue in the future (Interview with Mr. Hannu Kivi).

The Apostolic Lutheran Church is a third congregation that has members from the Okanagan Valley. Respondents from Armstrong attend regular weekly meetings near Sorrento, some 75 km

Table 10. Identity breakdown — respondent self-identity vs. respondent generation

Generation	Finnish	Finnish-Canadian	Canadian of Finnish origin	Canadian	Other	Total
First	7	30	16	2	1	56
Second	2	10	20	12	1	45
Third	1	4	10	4	1	20
Fourth	0	2	1	1	0	4
TOTAL	10	46	47	19	3	125

- a) 38% of respondents identify themselves as Finnish-Canadians
38% of respondents identify themselves as Canadians of Finnish origin
16% of respondents identify themselves as Canadian
8% of respondents identify themselves as Finnish
- b) 55% of 1st generation respondents are Finnish-Canadians
29% of 1st generation respondents are Canadians of Finnish origin
13% of 1st generation respondents are Finnish
3% of 1st generation respondents are Canadian
- c) 44% of respondents were 1st generation
36% of respondents were 2nd generation
17% of respondents were 3rd generation
3% of respondents were 4th generation
- d) 45% of 2nd generation respondents = Canadian of Finnish origin
- e) 52% of 3rd generation respondents = Canadian of Finnish origin

Table 11. Present occupations of employed vs. education of respondent

Activity	Elementary	High School	College	University	No response	Total
Primary	3	-	2	-	-	5
Secondary	-	1	3	-	-	4
Tertiary	1	9	13	2	-	25
Quaternary	-	5	2	1	-	8
Quinary	-	3	-	11	-	14
Housewife	1	3	-	1	-	5
Student	-	2	1	1	-	4
No response	-	1	-	-	2	3
TOTAL	5	24	21	16	2	68

- a) 26% of working respondents have a university education
 31% of working respondents have a college education
 35% of working respondents have a high school education
 8% of working respondents have an elementary education
- b) 8% of respondents are involved in primary activities, such as agriculture, logging or mining
 69% of all working respondents are involved in some service sector activity, tertiary/quaternary or quinary industries

Some of the occupations include positions such as managers, teachers, welders, contractors, notary publics, realtors, doctors, dentists, secretaries, machinists, accountants, bricklayers and government employees. Very few are involved in primary industries, with only the forestry industry employing some Finns.

Table 12. Past occupations vs. educational level of the respondent

Activity	Elementary	High School	College	University	Total
Primary	10	7	3	-	20
Secondary	3	3	1	-	7
Tertiary	5	4	3	-	12
Quaternary	2	1	5	-	8
Quinary	-	-	1	1	2
Housewife	4	1	-	-	5
No response	2	1	-	-	3
TOTAL	26	17	13	1	57

- a) 44% of the retired respondents have only elementary education
 only 1/57 went through university education
 35% of the retired respondents were involved in primary activities, such as forestry, mining, agriculture, as well as fishing
 39% of retired respondents were involved in tertiary and above activities

In comparing the two tables, it is noted that the largest proportion of respondents with the elementary education level and involved in the primary activities is found among the retired population of the area. The younger generation, with higher educational backgrounds, have reached past the high school level, into colleges and universities. This is to be expected, since the older generation had little opportunity to continue in education, and the need for employment was predominant with the earlier immigrants. A clear distinction then can be made between the retired and the working respondents and their responses to the questionnaire.

Table 13. Income levels vs. retired/working respondents

	Under \$10 000	\$10- \$20 000	\$20- \$30 000	\$30- \$40 000	\$40- \$50 000	Over \$50 000	No reply	Total
Retired	6	15	6	7	2	4	17	57
Working	1	3	9	19	5	22	9	68
TOTAL	7	18	15	26	7	26	26	125

a) 30 % of the retired respondents did not reply to this question
38 % of the retired respondents (15/40 reporting) earn \$10-\$20 000/year

b) 37 % of the working respondents (22/59 reporting) earn over \$50 000/year
32 % of the working respondents (19/59 reporting) earn \$30-\$40 000/year

from Armstrong attend regular weekly meetings near Sorrento, some 75 km. northwest of Armstrong. About 15-20 adults and 15 children belong to this groups, which meets at the Notch Hill Old School. The congregation has a regular pastor, and also attracts visiting ministers and missionaries from as far as Finland (Interview with Mrs. Rantala).

Finally, the Old Apostolic Lutheran Church is well represented in the Okanagan Valley. This congregation is strong, with over 33 regular attenders, and numerous children found in the Summerland area. Meetings are held in local homes every Sunday, and at special occasions, missionaries are invited to bring communion services to the congregation. A large Lutheran Church facility is used for these special meetings, which draw well over one hundred participants from as far as Washington State. Missionaries have visited from Michigan, Minnesota, South Dakota, Montana and Washington. A large congregation in Vanderhoof, B.C. also draws many Summerland residents to some of their meetings and vice versa (Interview with Mr. Heikki Kuoppala).

The Apostolic and the Old Apostolic Lutheran Church are part of a movement originally started by Reverend Lars Levi Lestadius in the mid-1800's in northern

Sweden. Both church congregations are members of the Association of American Laestadian Congregations, and as such officially organized.

Further Research Findings

The many tables shown in the appendices show the various data that was collected and tabulated by using cross-tabulations and descriptive statistics. Some of these have been mentioned already, but some others are explained here.

As with other studies dealing with assimilation, the Okanagan Firms show a shift in their ethnic identity over time. First generation respondents more readily identify themselves as being Finnish-Canadians (55%), followed by Canadian of Finnish origin (29%), and Finnish (13%). While the 13% Finnish identity among this generation is quite low, the figure is the highest among the four generations encountered. Among the second and third generations, identity shifts more towards Canadian of Finnish origin (45% and 52% respectively), and follows with the assimilation of further generations to the host society (Table 10).

When the respondents are divided into categories of presently working or

retired respondents, some interesting differences are found to exist among the Finnish population of the Okanagan Valley. While it was earlier noted that retired respondents have married more often to Finnish spouses, according to respondents, the economic activities of these two groups also are quite different. Among the presently working respondent, a much higher educational background has enabled employment in industrial sectors removed from the primary industries. More younger respondents are employed in service oriented positions (Table 11). Conversely, among the retired respondents, the primary industries held the largest proportion of the respondents, and can be attributed partially to their somewhat lower level of education (Table 12). This difference between retired and employed respondents is further noted in their levels of income. A larger proportion of retired respondents earn between \$10-\$20 000 per year, partially as a result of pension plans, etc. while the working respondent earns much more (Table 13).

Conclusions

From this study, it is noted that the Finns of the Okanagan can be broken into two

distinct classes — working respondents and retired respondents. The data shows that these two groups have different tendencies in intermarriage, employment sectors occupied, and educational backgrounds. Due to the popularity of the Okanagan's climate, many have moved to the region for reasons other than employment. This is noted with the recent influx of settlers in the past two decades. Although little cultural or religious activity has occurred, there are small pockets of activity that continue to bring the local Finns together. Most notable of these activities involves religious meetings held in Kelowna and Summerland. While the older generation Finns have tried and wish to continue their heritage in some manner, younger generation respondents are seldom involved in the ongoing activities. As a result, the two groups of people have become polarized, with little interaction between the younger and older respondents.

Acknowledgements

I wish to thank the Canadian Suomi Foundation of Thunder Bay, and the Institute of Migration of Turku, Finland, for their financial help and support in this research. Without their help and interest, this work would not have been possible.

Literature

- Bowtree, Caroline, *Reflections along the Spallumcheen*, Enderby, B.C., 1975.
- Finnish Pentecostal Churches of Canada and the USA*. Totuuden Todistaja, (1992) 67:2, cover page.
- "The Shape of the New", Finnish entrepreneur Seija Van Kranendonk. Kelowna Daily Courier, Dec.7, 1991, C.1.
- Lindstrom-Best, Varpu, *Defiant Sisters*, Multicultural History Society of Ontario, Toronto, 1988.
- Okanagan South Electoral District Voting Lists*, 1920-1979.

- Okanagan North Electoral District Voting Lists*; 1940-1979.
- Peachland Historical Society, Peachland Memories - A History of the Peachland and Trepanier Districts in the Beautiful Okanagan Valley*, (1983) Vol.2, Kelowna, B.C.
- Penticton Herald*, (1988) July 12, p. 6; (1988) July 19, p. 5.
- Roinila, Mika, "The Atlantic Finns; A Forgotten Ethnic Minority", *Sürtolaisuus - Migration*, (1992):1, p. 11-21.
- Interviews made 1992

Elli Karjalainen

Muuttoliike Sotkamossa 1986–88

Toisen maailmansodan jälkeen muuttoliikkeen pääsuunta on ollut maamme asuttamiselle vastakkainen. Väestö on kasautunut Etelä-Suomeen sekä keskittynyt maamme kaupunkeihin ja taajamiin. Alueellisessa väestönkehityksessä tapahtui tasapainottomista 1970-luvulla. Viime vuosina on kuitenkin havaittu merkkejä ns. uusmuutosta, jolloin maassamme on hakeuduttu jälleen pohjoisesta etelään ja maakunnissa niiden voimakkuuksiin (Karjalainen 1989, 74).

Artikkelissa selvitetään muuttoliikkeen vaikutusta Sotkamon kunnan alueelliseen väestönkehitykseen ajanjaksona 1986–88. Analysoitavina ovat kunnasta-, kuntaan- ja kunnan sisäinen muutto sekä paluu- ja juuriltamuutto. Muuttoliikeaineisto pysyvästi muuttaneista henkilöistä on kerätty muuttoilmoituksista ja henkilökirjoista. Muuttoaineiston koko on 4 653 muuttotapahtumaa ja muuttaneet on paikallistettu maarekisterikylätasolle.

Uusmuuttoa Sotkamosta

Sotkamo on ollut muuttotappiainen ulkoisessa eli kunnan rajat ylittävässä muuttossa, sillä kunnastamuuttoja on ollut 1001 ja kuntaanmuuttoja 840 ajanjaksona 1986–88. Sotkamosta on muutettu enem-

män muualle Suomeen kuin omaan maakuntaan (kuvio 1). Yksittäisistä muutto-kohteista Kajaani on ollut merkittävin, sillä kunnastamuutosta lähes 30 % on suuntautunut sinne. Vastaavasti Kajaani on ollut tärkein väestön luovuttaja Sotkamolle, sillä noin 35 % kuntaanmuutosta on ollut lähtöisin Kajaanista. Sotkamon muuttotase Kajaanin suhteen on ollut 46 henkeä voitollinen.

Eniten Kajaanista on muutettu Sotkamon keskustaajamaan, luoteisille maaseutualueille eli Nuasjärvelle ja Korholanmäelle sekä Vuokattiin (kuvio 2). Nuasjärvi on saanut muuttovoittoa Kajaanista 26 henkeä ja Korholanmäki 24 henkeä ajanjaksona 1986–88. Muuttoliike Sotkamon ja Kainuun muiden maalaiskuntien välillä on ollut vähäistä.

Uudenmaan ja Kuopion lääni sekä Pohjois-Pohjanmaa ovat olleet tärkeimpiä muuttokohteita Sotkamon ja muun Suomen välisessä muuttoliikkeessä ajanjaksona 1986–88. Uudellamaalla 70 % muuttoista on suuntautunut pääkaupunkiseudulle ja kaksi kolmasosaa näistä Helsinkiin. Helsinki on saanut muuttovoittoa Sotkamosta 51 henkeä. Sotkamon muuttotappio Kuopion läänin suhteen on ollut liki 40 henkeä.

Oulun merkitys on korostunut Pohjois-Pohjanmaalla, sillä sinne on kohdistunut runsas 40 % maakuntaan suuntautuvista muuttoista. Sotkamon ja Oulun välinen muuttoliike on ollut tasapainoinen,

FT Elli Karjalainen toimii tutkijana Oulun yliopistossa, Pohjois-Suomen tutkimuslaitoksessa, Kainuun yksikössä.

sillä Sotkamo on saanut muuttovoittoa Oulusta 4 henkeä ajanjaksona 1986–88. Sotkamon muuttoliike on ollut vähäistä Oulun seutuun kuuluvien muiden kuntien suhteen. Siirtolaisuudessa Sotkamo on saanut muuttovoittoa 19 henkeä, josta kaksi kolmasosaa on tullut Ruotsista. Sotkamon ulkoisen muuton muuttotappio on siis aiheutunut maassamuutosta.

Sotkamon taajamat ja maaseutualueet ovat menettäneet väestöään nimenomaan kaupungeille, joiden suhteen muuttotase on ollut tappiollinen koko 1980-luvun puolivälin jälkeisen ajan. Muuttovoittoa on ilmennyt sen sijaan maalaiskuntien suhteen. Kunnastamuutto on lisääntynyt Sotkamon taajamista kaupunkuihin 37 % vuodesta 1986 vuoteen 1988.

Ulkoisessa muutossa muuttaja on ollut usein yksin muuttava, nuori naimaton nainen, jonka ammatti on ollut palvelualalla ajanjaksona 1986–88 (muuttajan muotokuva). Yksin muuttavia, nuoria naimattomia henkilöitä on ollut erityisesti maaseudulta taajamiin muuttaneissa. Tätä kuvaa myös se, että muuttoaktiivisen ryhmän (15–24-vuotiaat) osuus maaseudulta muutossa on ollut 43 % ja taajamissa 30 %. Korkeasti koulutettuja on ollut eniten taajamiin muutossa ja vähiten maaseudulta muutossa.

Kotiseudultaan lähtevien osuus kunnastamuutosta on ollut Sotkamossa noin 55 % ja maaseudulta muutossa lähes 70 % ajanjaksona 1986–88. Syntyperäiset sotkamolaiset ovat muuttaneet suhteessa eniten Kajaaniin, sillä noin 30 % juuriltamuutosta on suuntautunut sinne ajanjaksona 1986–88. Toiseksi merkittävin muuttokohde on ollut pääkaupunkiseutu, etenkin Helsinki. Paluumuutossa syntyperäisiä sotkamolaisia on palannut juurilleen etupäässä muualta Kainuusta, lähinnä Kajaanista sekä Etelä-Suomesta. Syntyperäisten kainuulaisten muutossa

Kainuun vetovoima muuttokohteena on vähentynyt: kun vuonna 1986 runsas 45 % heistä muutti Sotkamosta muualle Kainuuseen, niin vuonna 1988 vastaava osuus oli enää 39 %.

Väestön keskittymistä kunnan sisällä

Valtaosa (60 %) Sotkamon muuttoliikkeestä on tapahtunut kuntarajojen sisällä ajanjaksona 1986–88. Eniten muuttoa on ilmennyt taajamien sisällä, jolloin yleisenä muuton syynä on asunnonvaihto. Toinen valtavirta on ollut muutto maaseudulta taajamiin (kuvio 3). Aluekehitys paikallistasolla on jatkunut siten väestön keskittymisenä, sillä maaseutu on menettänyt yhä väestöään taajama-alueille Sotkamossa. Maaseudun muuttotappioista 78 % on aiheutunut kunnan sisäisestä muutosta, joten tämä muuttotyyppi on ollut eräs merkittävimpiä aluerakennetta muokkaavia tekijöitä. Taajamien välisessä muutossa Vuokatti on saanut muuttovoittoa 89 henkeä Sotkamosta.

Muuttajan muotokuva kunnan sisäisessä muutossa on ollut samantyyppinen kuin ulkoisessa muutossa. Yksin muuttavien osuus on ollut huomattavin maaseudulta taajamiin muutossa, kun taas muissa muuttovirroissa myös perheiden osuus on ollut varsin merkittävä. Muuttoaktiivisen ryhmän, 15–24-vuotiaat, osuus muuttaneista on ollut suhteessa suurin maaseudulta taajamiin muutossa (30 %). Väestömenetykset ovat siten kohdistuneet erityisesti maaseudun dynaamiseen ja innovatiiviseen väestönosaan.

Myös vanhusten, yli 64-vuotiaiden, osuus on ollut merkittävä (16 %) maaseudulta taajamiin muutossa verrattuna heidän osuuteensa kunnan rajat ylittävässä muutossa (noin 3 %). He ovat muuttaneet kunnan sisällä taajamiin lähemmäksi päivittäis-, sosiaali- ja terveyspalveluja. Huomattavat elämänmuutokset, kuten

leskeys ja yksinjäätminen sekä eläkkeelle siirtyminen ovat voineet myös aiheuttaa muuttopäätöksen. Korkeasti koulutettuja on ollut suhteessa eniten taajamien välisessä ja niiden sisäisessä muutossa.

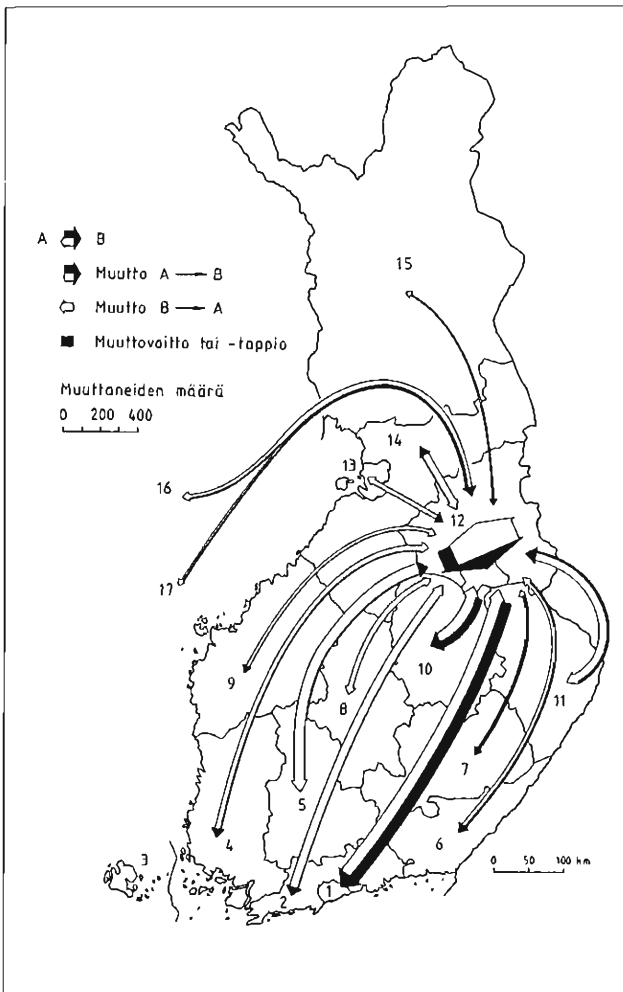
Enemmistö kunnan sisällä muuttaneista on ollut perhetyypiltään yksinäisiä henkilöitä. Eniten heitä on ollut maaseudulta taajamiin muutossa.

Myös lapsiperheitä on ollut varsin merkittävästi, kun taas lapsettomien parien ja yksinhuoltajien osuudet ovat ol-

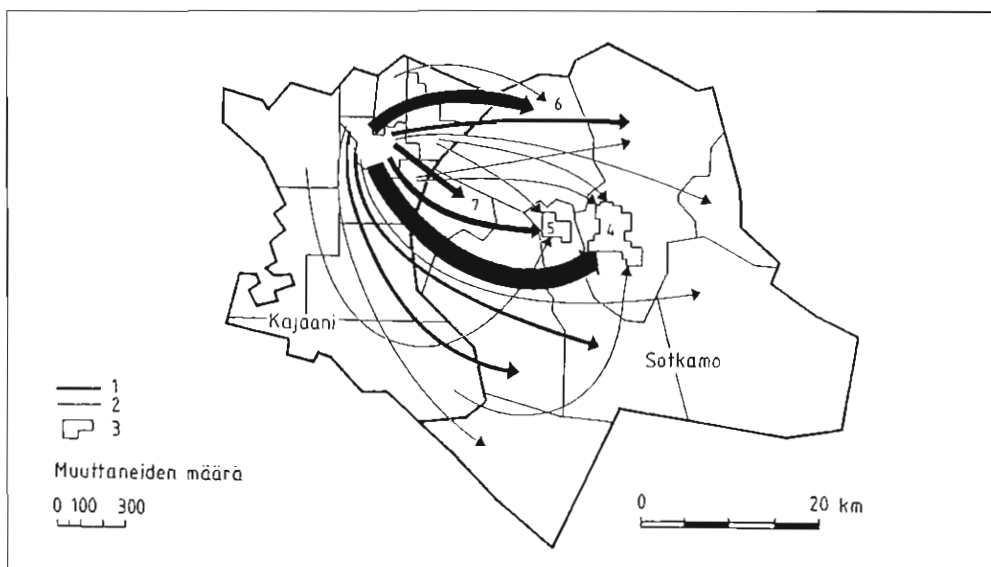
leet vähäiset. Sotkamon maaseutu on menettänyt väestöään taajamille kaikissa perhetyypeissä lukuun ottamatta lapsiperheitä, joissa perheen päämiehen ikä on ollut vähintään 26 vuotta sekä 26–39-vuotiaita yksinhuoltajia.

Muuttoliikkeen rakenne

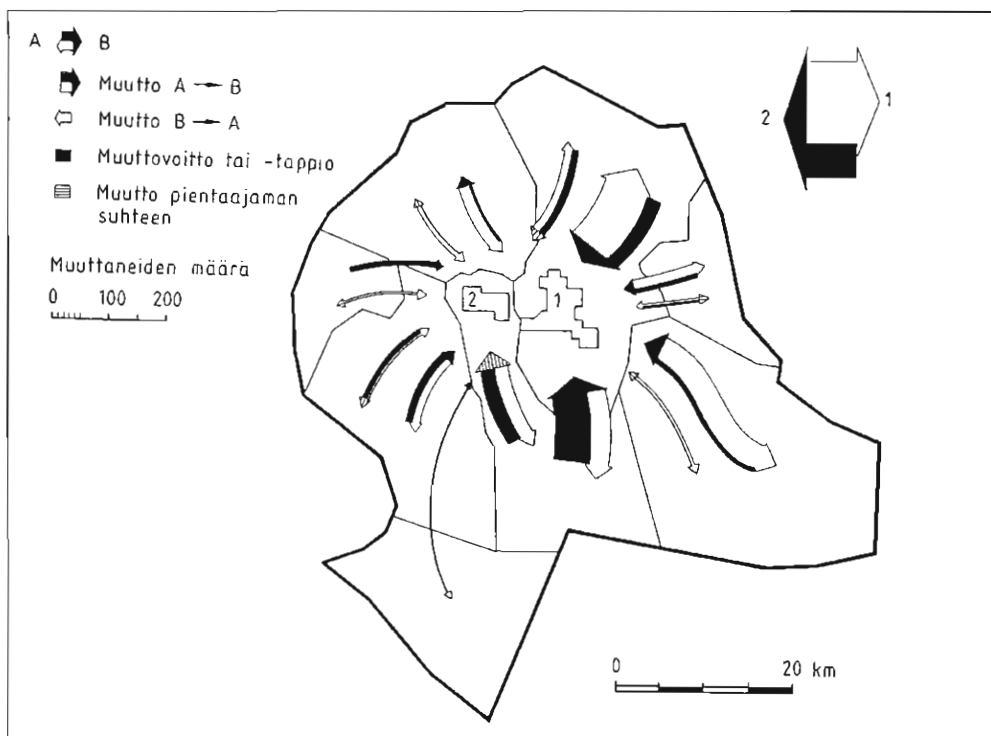
Sotkamon muuttoliiketutkimus tukee sitä kehityslinjaa, että valtakunnantasolla väestön kasautuminen Etelä-Suomeen on

Kuvio 1. Ulkoinen muutto Sotkamossa 1986–88. (1) Helsinki ja sen ympäristökunnat, (2) muu Uudenmaan lääni, (3) Ahvenanmaan maakunta, (4) Turun ja Porin lääni, (5) Hämeen lääni, (6) Kymen lääni, (7) Mikkelin lääni, (8) Keski-Suomen lääni, (9) Vaasan lääni, (10) Kuopion lääni, (11) Pohjois-Karjalan lääni, (12) muu Kainuu, (13) Oulun ja sen ympäristökunnat, (14) muu Pohjois-Pohjanmaa, (15) Lapin lääni, (16) Ruotsi, (17) muut ulkomaat.

Kuvio 2. Muutto pienalueittain Kajaanista Sotkamoon 1986–88. (1) Kunta, (2) maarekisterikylä, (3) taajama, (4) Sotkamo, (5) Vuokatti, (6) Nuasjärvi, (7) Korholanmäki.

Kuvio 3. Muutto taajamien ja maaseutualueiden välillä kunnan sisäisessä muutossa Sotkamossa 1986–88. (1) Sotkamo, (2) Vuokatti.

jatkunut. Alueelliset kehityserot maasamme aiheuttavat muuttoliikettä. Työtömyys sekä elinkeinorakenteen alkutuotantopainotteisuus ja teollisuuden alhainen osuus Sotkamossa koko maan keskiarvoon verrattuna ovat lisänneet omalta osaltaan muuttopaineita.

Muuton voimistumista selittää myös se, että uusista työpaikoista kaksi kolmasosaa on syntynyt Uudellemaalle vuosina 1983–1986. Sotkamon kehitys muuttoliikkeessä ei ole ollut samassa suhteessa negatiivinen kuin useissa Kainuun kunnissa, sillä Sotkamossa matkailusektori on tuonut lisää työpaikkoja kuntaan. Sotkamon väestönkehitys oli Kajaanin ohella suotuisin Kainuussa vuonna 1990.

Oulusta on muodostunut kasvava alue Pohjois-Suomessa. Oulun seutu ei ole vielä vetänyt siinä määrin väestöä Sotkamosta kuin pääkaupunkiseutu. Uutta tietoa luovaa ja markkinoivaa teollisuutta on siirtynyt myös maakuntakeskuksiin, kuten Kainuussa Kajaaniin.

Kajaani onkin ollut Sotkamon yksittäisistä muuttokohteista tärkein. Keskuksien on todettu kasvavan reunoiltaan, kun ihmiset muuttavat niistä työssäkäyntietäisyydelle. Sama kehityspiirre on havaittu myös Kajaanin ja Sotkamon välisessä muuttoliikkeessä. Sotkamon keskustaajama, luoteiset maaseutalueet ja Vuokatti ovat hyötynneet erityisesti Kajaanista suuntautuvasta muutosta.

Kurnan sisäisessä muutossa muuttoliikettä on suuntautunut myös maaseutumaiseen elinympäristöön. Tämä ei ole kuitenkaan merkinnyt laajojen maaseutalueiden uudelleenasettamista, vaan muutto on rajoittunut yleensä kohtuullisen päivittäismatkan etäisyydelle keskustaaajamasta (Aluepoliittinen neuvottelukunta 1982, 30; Karjalainen 1989, 75).

Maaseutuväestön vähentyessä on sen taloudellinen perusta kaventunut, jolloin on jouduttu lopettamaan palveluja. Nä-

mä muutokset ovat vähentäneet myös kiinnostusta maaseudulle muuttoon. Väestökadon alueilla on elinkeinorakenteen ollut voimakkaasti alkutuotantopainotteinen, joten vaihtoehtoisista työpaikoista on ollut puute. Alueellisessa kehityksessä kaikkein ongelmallisimpia alueita ovat olleet syrjäiset maaseutalueet.

Uusien innovaatioiden syntymistä, vastaanottamista ja hyödyntämistä syrjäseuduilla on heikentänyt sekä taloudellinen että sosiaalinen jälkeenjääneisyys (Siuruainen 1984, 69; Jussila 1987). Pohjoismaissa on kehitetty ratkaisu tietotekniikan hajasijoittamiseksi: tietotuvat. Ne ovat keskuksia, joissa on monipuolinen tietoteknisten laitteiden valikoima ja jotka tarjoavat lähipiirinsä asukkaille opiskelu-, työskentely- ja vapaa-ajanviettopaikan. Tietotupien avulla esimerkiksi yritykset voivat pitää palveluksessaan kaukanakin työskenteleviä ohjelmoijia tai tietojenkäsittelijöitä. Tällainen etätyöskentely suo työntekijälle mahdollisuuden pysyä kotiseudullaan (Oksman 1989, 10–11).

Myös kylätoiminnalla on edistetty maaseudun ongelmien esiintuloa varsinkin kuntien päätöksenteossa. Kylätoiminta on perustunut yhteistoimintaan. Kyläläiset ovat konkreettisine toimenpiteinä mm. pyrkineet säilyttämään ja täydentämään kylän palveluita ja järjestämään asuntotontteja kylään muuttaville (Aluepolitiikkatoimikunnan mietintö 1986, 125; Kupiainen & Käyhkö 1989, 7).

Eräänä muuttoliikkeeseen vaikuttavana kehityspiirteenä on esitetty, että muuttoliikkeessä yhteiskunnan rakenteelliset ja taloudelliset pakot menettäisivät merkitystään ihmisten toiminnan määrääjinä ja tilalle tulisivat entistä enemmän heidän omat päämääränsä ja arvonsa. Erityisesti koulutuksen kasvun katsotaan muuttavan arvostuksia siten, että elämänlaatuun liittyvät ei-taloudelliset tekijät painottui-

sivat muuttopäätöksissä aikaisempaa enemmän (Asp 1982, 319; Rannikko 1986, 119). Elämänlaadultaan maaseutu on siten monessa mielessä paremmassa asemassa kuin kaupungit. Tällöin etenkin ympäristölliset tekijät ovat saaneet uuden merkityksen (ks. Cloke & Park 1985, 233).

Migration in Sotkamo 1986–1988

English summary

The process of accumulation of population has continued at the national level. Kajaani has been the most important migration destination when considering out-migration from Sotkamo. Native out-migration accounted for 55 % of out-migration in Sotkamo in 1986–88.

The concentration of population on built-up areas has still been going on at the local level. The majority of the migrants have been young, at their most active age in terms of both working capacity and setting up families, and women predominate among them. Migration into the countryside has remained confined mainly to areas within easy transaction distances of the built-up areas.

The study deals with migration and its effects on areal population development in Sotkamo in 1986–88. Sotkamo has recorded a net loss of population (-161 persons) through commune-external migration in 1986–88. Native out-migration accounted for nearly 55 % of out-migration and the proportion of the group was nearly 70 % in the rural areas.

Kajaani, the provinces of Uusimaa and Kuopio and Northern Ostrobothnia have been the most important target areas. The main part of the people from Sotkamo moving to Uusimaa went to Helsinki and those moving to Northern Ostrobothnia directed to Oulu. The balance to emigration/immigration remained favourable to Sotkamo, and the net population loss was due entirely to migration within Finland.

The person involved in commune-external migration has been most commonly a young, unmarried female in a service-sector sphere of employment in 1986–88. In the rural areas in particular, the typical out-migrant tended to be young, single and moving alone. The most active migratory age group, those aged 15–24 years, accounted for 43 % of out-migration from the rural areas, but 30 % of those from the built-up areas.

The main part of migration (60 %) has been commune-internal migration in Sotkamo over the period 1986–88. A significant proportion of this type of migration took place within the same built-up area, the main motive behind such moves being simply a change of house. The second major flow was from the rural areas into the built-up areas, so the country areas have continued to lose population.

The portrait of a migrant in commune-internal migration has been the same kind of as in commune-external migration. The proportion of people at the most active age for migration, 15–24 years, was the highest (30 %) among those moving from the rural areas to the built-up areas. Also the proportion of elderly persons, over 64 years of age, has been significant (16 %) in this migration flow compared to their proportion in commune-external migration (about 3 %).

Kirjallisuus

- Aluepoliittinen neuvottelukunta:** Maaseutuajaoston raportti. Valtioneuvoston kanslian monisteita 4. Helsinki 1982.
- Aluepoliittikkatoimikunnan mietintö:** Komiiteanmietintö 1986:6. Helsinki 1986.
- Asp, Erkki:** Elintaso vai ympäristön laatu. Teoksessa: O. Koivukangas & K. Lindström & R. Narjus (toim.), Muuttoliikesymposium 1980, s. 318–322. Siirtolaisuusinstituutti, Siirtolaisuus-tutkimuksia A 8. Turku 1982.
- Cloke, Paul J. & Park, Chris C.:** Rural Resource Management. Worcester 1985.
- Jussila, Heikki:** Spatial diffusion of modernization. A study of farm mechanization in Finland at regional and local levels. University of Oulu, Research Institute of Northern Finland, A 4. Oulu 1987.
- Karjalainen, Elli:** Migration and regional development in the rural communes of Kainuu, Finland, in 1980–85. Nordia 23 (1989) :1, p. 1–89.
- Kupiainen, Heikki & Käyhkö, Kari:** Kylät toimivat. Selvitys Mikkelin läänin kylätoimikuntien vireydestä ja sen säätelijöistä 1986–1988. Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Julkaisuja 2. Mikkelä 1989.
- Oksman, Juhani:** Tietotuvat — hajasijoitusta tietotekniikkaan. Teoksessa: Aro, Hilka & Kupiainen, Heikki (eds.), Tietotekniikan hajasijoitusta. Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Julkaisuja 5. Mikkelä 1989, s. 10–15.
- Rannikko, Pertti:** "Tietoyhteiskunnan" muuttoliike: Omien arvojen toteutumista vai taloudellisiin pakkoihin sopeutumista? Teoksessa: O. Koivukangas & R. Narjus & I. Söderling (eds.), Muuttoliikesymposium 1985. Siirtolaisuusinstituutti, Siirtolaisuustutkimuksia A 14, s. 119–130. Turku 1986.
- Siuruainen, Eino:** Pohjois-Suomen elinkeinoelämän kehittäminen tutkimuksen ja jatkokoulutuksen avulla. Teoksessa: Sisäasiainministeriö, Aluepoliittinen osasto (ed.), Aluepolitiikan uudet haasteet. Aluepoliittisia artikkeleita 1/1984. Helsinki 1984, s. 68–80.

KORJAUS

Edellisessä numerossamme, 4/1992, oli valitettavasti päässyt pujahtamaan painovirhe sivulle 12 Olli Kultalahden artikkelin "Maassamuuton ja kansainvälisen muuton viimeaikaisia trendejä" taulukkoon 1.

Tässä vuoden 1990 kertamuuttajia osoittava luku korjattuna (lihavoitu).

Taulukko 1. Vuosina 1987–1990 kunnasta toiseen muuttaneet 15 v. täyttäneet suomalaiset

	Kerta- muuttajat	Paluu- muuttajat	Edelleen- muuttajat
1987	146 284	3 825	5 360
1988	154 290	4 094	6 071
1989	147 207	3 907	6 074
1990	138 690	4 150	5 961

Kielikoulutus tärkeä tekijä integraatioprosessissa

Maahanmuutto on ollut poikkeuksellisen voimakasta lähes koko 1980-luvun ja erityisesti vuosina 1991—1992. Vuonna 1991 Suomeen muutti Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 19 833 henkilöä maastamuuton ollessa vain 5 986 henkilöä. Suomen muuttovoitto oli noin 14 000 henkilöä. Suuret maahanmuuttajamäärät aiheuttavat paineita koulutusjärjestelmälle erityisesti muuttajien ollessa muita kuin suomea tai ruotsia puhuvia. Vain osa maahanmuuttajista on paluumuuttajia suurimman osan ollessa ulkomaan kansalaisia. Suomessa olikin ulkomaalaisia vuoden 1992 lopussa noin 46 000 henkeä eli 0,9 % maamme koko väestöstä.

Juuri valmistunutta tutkimustani varten kerättiin tietoa (mm. maahanmuuttajien koulutustaustasta ja -tarpeista sekä työtilanteesta) maahanmuuttajille ja työnantajille kohdistetuilla kyselyillä sekä opettajien, yhteiskunnallisten vaikuttajien ja suunnittelijoiden haastatteluilla. Muita käytettyjä lähteitä olivat pääasiassa korkeakouluille lähetetyt kyselyt, tilastot ja aikaisemmat tutkimukset.

Maahanmuuttajille suunnattu koulutus Suomessa on monimuotoista ja jatku-

vassa kehityksessä. Erilliseen maahanmuuttajille annettavaan koulutukseen – maahanmuuttokoulutukseen – pääsemiseen on pakolaisilla parhaat mahdollisuudet muuttonsa pakollisuuden vuoksi. Myös muilla suomea tai ruotsia taitamattomilla maahanmuuttajilla on mahdollisuus saada tätä koulutusta, jossa opetetaan mm. suomea tai ruotsia, tietoutta suomalaisesta yhteiskunnasta sekä suoritetaan työharjoittelua. Kuitenkin suurin osa maahan muuttavista ulkomaan kansalaisista jää koulutuksen ulkopuolelle lähinnä siksi, ettei kaikille ole varaa tarjota ko. koulutusta. Maahanmuuttokoulutuksen lisäksi muuttajille järjestetään erillisiä kursseja ja koulutuskokeiluja. Erilliskoulutuksen ohella maahanmuuttajat osallistuvat koulutukseen pääosin samoja reittejä kuin suomalaiset. Yleisivistävään ja ammatilliseen koulutukseen valittaessa voidaan käyttää joustavaa menettelyä. Sen avulla pääsee opiskelemaan enintään 20 % kaikista oppilaista.

Pakolaislapsilla on mahdollisuus erilliseen alkuvaiheen opetukseen, joka kestää yhden lukuvuoden, mutta esimerkiksi Turussa on järjestetty toinen vuosi niille, jotka eivät vielä pärjäisi normaalissa koulutyöskentelyssä. Muiden maahanmuuttaneiden lasten osalta suomen tai ruotsin kielen ja uuden yhteiskunnan tapojen opettaminen tapahtuu lähinnä kuntakohtaisten tukiovetusressurssien

Minna Domander toimii tutkijana Siirtolaisuusinstituutissa. Artikkelin tiedot perustuvat Maahanmuuttajat ja koulutus -tutkimukseen.

puitteissa. Esimerkiksi Helsingissä heitä varten on perustettu erillisiä vastaanotto- luokkia.

Lähes kaikki kyselyyn vastanneet maahanmuuttajat olivat saaneet jotakin pidempiaikaista koulutusta ulkomailla. Kaikki muuttajat olivat saaneet jotakin koulutusta joko ulkomailla tai Suomessa, vaikka maahanmuuttajien koulutus vaihtelikin tohtoritason koulutuksen saaneista lukutaidottomiin aikuisiin. Lukutaidottomat aikuiset olivat aloittaneet koulunkäyntinsä Suomeen saapumisensa jälkeen. Koulutusaloittaneesti tarkastellen Suomeen muuttaneet olivat saaneet koulutusta eniten opetus-, kauppa- tai toimisto-, tekniikan tai luonnontieteiden ja hoitoalalle. Tyytyväisimpiä saamaansa koulutukseen sekä Suomessa että ulkomailla olivat suomalaiset paluumuuttajat.

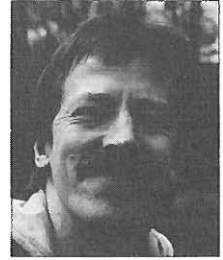
Koulutustarpeen eri osa-alueista keskeisessä asemassa koettiin olevan kielellisen ja ammatillisen koulutuksen. Kieli toimii sopeutumisen ja kommunikaation välineenä, ja sen avulla mahdollistuvat muut koulutusmuodot. Ammatillinen koulutus on tärkeä sekä yksilön omanarvontunnon että pääasiallisena edellytyksenä työelämään osallistumiseksi. Koetun koulutustarpeen taustalla on ensisijaisesti halu saada työtä.

Koulutukseen menon tai pääsyn pääasialliset esteet olivat naisten osalta pienet lapset, nuorten vielä keskeneräinen yleissivistävä koulutus, muuttajan tai hänen perheensä huono taloudellinen tilanne tai karsiutuminen valinnoista. Koulutuksen suhteen ongelmallisimpia ryhmiä olivat peruskouluihin normaaliluokille tulevat "ummikot" sekä oppivelvollisuusiän ylittäneet ulkomaalaiset. Turvapaikanhakijoista ne, joiden oleskelulupaa ei perustella suojelun tarpeella, jäävät maahanmuuttokoulutuksen ulkopuolelle.

Koulutuksen kustannusten ja hyötyjen tarkastelu on vaikeaa yhteisen mitan puuttuessa. Kustannukset ovat lähinnä rahallisia ja hyödyt puolestaan henkisiä, pidemmällä aikavälillä hyödynnettäviä etuja. Koulutus on osa maahanmuuttajien integraatioprosessia, ja siten hyvin vaikeasti mitattavissa oleva hyöty. Maahanmuuttajien koulutus tulisi rakentaa asiakaskeskeiseksi palveluksi mahdollisesti yhden hallintoyksikön alaisuuteen.

Työjakauma on erilainen maahanmuuttaneiden kesken. Palkkatasoltaan huonoimmassa asemassa ovat naiset, kehitysmaista tulleet ja entisen Neuvostoliiton kansalaiset. Korkeampaa palkkaa saavat lähinnä läntisistä teollisuusmaista tulleet, korkeasti koulutetut tai pitkän työkokemuksen omaavat asiantuntija-tehtävissä olevat henkilöt. Lisäksi kehitysmaista ja Itä-Euroopasta tulevien osalta siirtyminen ammatillisesti vaatimattomampiin tehtäviin on huomattavasti yleisempää, kun taas läntisten teollisuusmaiden alueelta tulevien osalta ammatti on säilynyt lähes muuttumattomana. Työn laatuun vaikuttava tärkeä tekijä on kielitaidon määrä. Ulkomaisen työvoiman käytön syyt ovat kyselyyn vastanneiden työnantajien mukaan 1990-luvun vaihteessa vallinnut työvoimapula sekä erikoisaloilla tarvittava ammattitaito. Pääosin ulkomaiseen työvoimaan suhtauduttiin myönteisesti eikä heidän kanssaan katsottu olleen erikoisia vaikeuksia.

Keskeistä on kielikoulutuksen mahdollisuuden tarjoaminen maahanmuuttajille. Kielikoulutuksen avulla maahanmuuttajat saadaan nopeammin normaali- palvelujen piiriin, jolloin erillistä ammatillista koulutusta ei tarvitse järjestää, ja vältetään koulutuksen perusteella mahdollisesti syntyvät eriarvoiset väestöluokat. Kielikoulutus on taloudellisten tekijöiden ohella siis myös tärkeä avainuuteen yhteiskuntaan sopeutumiseen.

Venäjä turvapaikkamaana

Toukokuun 2. päivänä 1993 YK:n pakolaissopimus astuu voimaan Venäjän osalta. Tätä on odotettu hartaasti, koska sen ansiosta paineet Venäjän naapurimaita kohtaan pienenevät. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että pakolaiset jotka tulevat muihin maihin Venäjän kautta, voidaan palauttaa Venäjälle, josta tulee ns. ensimmäinen turvapaikkamaa. Venäjän on siis otettava vastaan turvapaikanhakijat ja tutkittava, täyttävätkö he YK:n pakolaissopimuksen asettamat ehdot. Sopimus kieltää myös turvapaikanhakijan palauttamisen maahan, jossa häntä vainotaan, tai maahan, josta hänet todennäköisesti palautettaisiin kotimaahansa (*non refoulement* -periaate). Pakolaissopimuksen allekirjoittaneilla mailla on myös velvoite olla päästämättä turvapaikanhakijoita laittomasti toiseen maahan.

Neuvostoliitto ja entiset sosialistimaathan eivät allekirjoittaneet Genevessä vuonna 1951 solmittua YK:n pakolaissopimusta, koska ne katsoivat, että se oli heitä vastaan suunnattu. NL:n hajoamisen jälkeen tilanne muuttui. Suomen tilanne on aina ollut erityislaatuinen idänpolitiikkamme johdosta. Entisen NL:n kautta tulevat pakolaiset on pysäytetty jo toisella puolella rajaa, eikä kovin suurta joukkoa ole päästetty tänne pyytämään turvapaikkaa. Pakolaisten pääsy Suomen puolelle on tehokkaasti estetty, koska rajaa on voitu valvoa kummallakin puolella. Tänne päässeiden spontaanipakolaisten määrä on ollut pieni — niistä nostettu

häly on sitä vastoin ollut suuri. Suomen, pakolaissopimuksen allekirjoittajamaana, on tutkittava jokainen turvapaikananomus ja siitäkään syystä anojia ei ole haluttu päästää tänne.

Vaikka Venäjä on nyt allekirjoittanut pakolaissopimuksen, on kuitenkin pidettävä mielessä se, että Baltian maat eivät ole sitä tehneet; jolloin sitä kautta tullutta turvapaikanhakijaa ei voida palauttaa Baltiaan. Toinen tärkeä varaus on se, että Venäjällä ei vielä ole toimivaa tutkintajärjestelmää eikä edes tarvittavia tiloja, pakolaissopimuksia tai vastaavaa. *En route* -periaate mutkistaa lisäksi tilannetta. Sen mukaan turvapaikanhakija, joka tulee jonkun toisen maan läpi siellä pysähtymättä, on oikeutettu hakemaan turvapaikkaa määränpäätymästään. Tämä on poikkeus "ensimmäisen maan periaatteesta" ja jättää tilaa tulkinnoille.

En route -periaate onkin syy siihen, että monet turvapaikanhakijat tuhoavat passinsa matkalla. Silloin on vaikeaa todistaa, mitä kautta he ovat tulleet ja missä maissa mahdollisesti pysähtyneet. Voisi esimerkiksi kuvitella sellaisen tilanteen, että turvapaikanhakija on käynyt vain välilaskulla Moskovassa ja jatkanut matkaansa sieltä Suomeen. Silloin täytyy yrittää tutkia, onko turvapaikanhakija istunut koneessa myös välilaskun ajan vai onko hän käynyt transiitissa tai vaihtanut lentoa — jolloin hänen periaatteensa olisi pitänyt anoa turvapaikkaa jo Moskovassa.

Mitä tulee Venäjän omien kansalaisten muuttoon, konventiolla ei kuitenkaan ole merkitystä. Pohjoismaiden kannalta pelottavin skenaario on tietysti yhteiskunnallinen luhistuminen Venäjällä, ja mahdollisesti suurimittainen maastapako.

Vaikka uuden passilain myötä jokaisella venäläisellä on oikeus vapaaseen maastamuuttoon, potentiaalisten kohdemaiden lainsäädäntö on estänyt laajamit-

taisen siirtolaisuuden. Siirtolaisuus ja laitton maahanmuutto on toistaiseksi tehokkaasti estetty, mutta millainen tilanne syntyy, jos valvonta toisella puolella rajaa vähenee ja turvapaikka-anomusten määrä moninkertaistuu? On hyvä pitää mielessä, että meitä velvoittaa kansainvälisten sopimusten lisäksi moraalinen vastuu pakolaiskysymyksissä.

Krister Björklund

Kaarle Hjalmar Lehtisen rahaston apurahat

suomalaisen siirtolaisuustutkimuksen edistämiseen ja tukemiseen julistetaan haettavaksi. Haettavana on yhteensä 40 000 markkaa joko yhtenä tai useampana apurahana.

Lyhyessä, vapaamuotoisessa hakemuksessa on mainittava hanke, jonka toteuttamiseen apuraha aiotaan käyttää. Hakemukseen on liitettävä selvitys opinnoista, mahdollinen työ- tai matkasuunnitelma sekä selvitys muista vireillä olevista tai saaduista apurahoista.

Hakemukset, joiden on oltava perillä viimeistään 30. 4. 1993, lähetetään osoitteella:

Siirtolaisuusinstituutti
Piispankatu 3
20500 Turku
FINLAND

Tarkempia tietoja saa Siirtolaisuusinstituutista,
puh. 921-317 536.

**Invitation: Societies in Transition
Canada and the Nordic Countries**
The Fourth Triennial Conference
of the Nordic Association for Canadian Studies
Turku, Finland 11–14 August, 1993

Further information: University of Turku
Dept. of History/Cultural History
20500 Turku, Finland
Tel: + 358-21-633 52 19
Fax: + 358-21-633 36 60

**Tulevia konferensseja 1993
Kommande konferenser 1993
Coming Conferences 1993**

Pakolais- ja siirtolaisuustutkijoiden seminaari. Siirtolaisuusinstituutti, Turku 11.3.1993.

Migration Trends, Social Change and Cooperation in the Baltic Area. IOM Regional Conference, Helsinki, Finland 10-12.5.1993.

The Third Annual Meeting of the Association of Migration Institutions. Institute of Migration, Turku, Finland 14-15.5.1993.

Societies in Transition: Canada and the Nordic Countries. The NACS/ANEC Fourth Triennial Conference, Turku, Finland 11-14.8.1993.

States, Societies and Individuals in a World of Migration and Global Change. Tallinn, Estonia 19-23.8.1993.

Det 9. Nordiske Migrationsforskerseminar. Det flerkulturelle samfund i Norden. Esbjerg, Danmark 16.-19.9.1993.

Pohjoismaat monikulttuurisena yhteisönä: 9. pohjoismainen muuttoliiketikijoiden seminaari. Esbjerg, Tanska 16.-19.9.1993.

Lisätietoja/Tilläggsinformation/Further information:
Siirtolaisuusinstituutti/Migrationsinstitutet/Institute of Migration
Krister Björklund, tel. + 358-21-313 915

Richard Layard, Olivier Blanchard, Rüdiger Dornbusch, Paul Krugman: *East-West Migration; The Alternatives*. The United Nations University. Printed in USA 1992, p. 94.

Europe in the 20th century has been a continent of large scale migration movements. Until the great depression of the 1930's Europe was an area of emigration, mainly to North America. But also within Europe there were extensive internal migration flows. After the WW II there has been two massive movements. First, from Southern Europe towards the North during the two decades of high economic growth and low unemployment in Western Europe. Another main movement has been from East to West. This took place as refugee migration immediately after the war and again in larger numbers since 1989 when the Berlin Wall was breached. But the major change took place when the Soviet Union broke down and the citizens were allowed to leave the country. The new passport law is effective from January 1st, 1993.

With this background, and as the barriers between East and West have come down, the above WIDER (The World Institute for Development Economics Research, based in Helsinki, Finland) report is most welcome. The pressure to move from the East poses the West a tremendous problem, as Lal Jayawardena, Director of the WIDER, states in the preface of the book.

The main reason for the pressure is that an Eastern European worker could increase his income by a multiple of ten by a "quite simple move". The alternatives for the labour flow would be goods and services, as well as capital flows to the East. Western Europe would benefit from the demand for its exports — thus also diminishing the pressure to migrate.

But there would still be the migration of labor. The main pressure would come from the 3.3 million ethnic Germans in Eastern Europe. According to the authors the majority of those, with the right to settle in Germany, will probably move in the next decade.

But how many others would like to move, is much more difficult to assess. In addition to the ethnic Germans there are some four million others from the former Soviet satellites and six million from the European Soviet area. As there is a backlog of unsatisfied migration in the East, a major scenario of the authors is that the desired migration over 15 years might be three million Germans and 10 milli-

on other to the West — i.e. about one million would-be immigrants a year.

Which are the prospects for desired migration? The wage gap between the two areas is huge. The process by which income differences get eliminated is slow. Also unemployment in the East is still rising. But the main determinant for emigration would be the availability of jobs in the West — and East. In the long-run an important factor is that the Western labor force will soon be shrinking, while the Eastern one expands. The Western employers have — according to the authors — begun to feel short of young and educated labor. And on the top of the problems are the prospects of ethnic upheavals, an example being the continued strife between Serbs and Croats. But there are many limitations, eg. how the receiving areas can absorb migrants and what kind of information channels there are.

Can the immigration be controlled? Control at the border can have only limited effect, provided tourism is allowed. Another control is inside the country. The real question is whether the work permit system can be enforced. There is also much illegal immigration. But the real issue is the legal migration, which depends on whether its effects are good or bad. A key issue from the point of view of the receiving area is the skill level of the migrant.

Concerning the long-run effects of the East-West migration a conclusion of the authors is that most likely this movement will be highly restricted. Referring to the freedom to move inside the European Community the authors state that "Western Europe should, if possible, be as open as the United States to people from the outside." USA admits 750.000 people a year.

In the short run the authors argue that if Western Europe would admit 300.000 people a year as primary immigrants or refugees, this would be no more than 0,1 per cent of its population — and less than 1/3 of the USA immigration. It is essential that the numbers are controlled. Newcomers could cause unemployment if they are allowed to surge, especially at times of economic recession, and this would be a major source of social tension. The authors recommend a nonracist immigration policy based on skill — with strong measures to control illegal immigration. The West can do better than to reerect the Berlin Wall. The authors conclude with a discussion of economic progress, free trade, investment and aid to the East.

The book "East-West Migration" provides a comprehensive and easily read statement of the prospects of migration flows between Eastern and Western Europe in the early 1990's. But the scene

is changing all the time. In the future there is need for a more detailed research on migration flows in the "new ethnic Europe".

Hopefully also Finnish scholars will be involved in the discussion. The Institute of Migration is working on a preliminary research program on Eastern European migration movements both from the Finnish and international point of view.

Olavi Koivukangas

Hjalmar Rantanen: Ruotsin avarassa sylissä. Eslöv 1992, 388 s.

Hjalmar Rantasen kirjan kannen alaotsikkona on **Ruotsinsuomalainen näkökulma Ruotsin siirtolais- (sulautus)politiikasta**. Kirjalla on monia ansioita, joista yksi merkittävä on se, että se kattaa ajallisesti kolme ja puoli vuosikymmentä eli koko Hjalmar Rantasen Ruotsissa viettämän ajan. Tähän on mahtunut toimittaja- ja teollisuustyön lisäksi karriääri Ruotsin työmarkkinahallituksessa AMS:ssa ja Ruotsin ammattijärjestössä LO:ssa. Ruotsin siirtolaispolitiikan muotoutuminen nykytilanteeseen on prosessina kestänyt tämän ajanjakson. Näkyvimmit päätökset ja linjaukset tehtiin 1970-luvun puolivälissä, jolloin Ruotsin valtiopäivillä vahvistettiin maan siirtolaisuus- ja maahanmuuttopoliittisiksi tavoitteiksi tunnukset **Tasa-arvo – Valinnanvapaus – Yhteistoiminta**. Kirja käsittelee myös Ruotsin valtiopäivillä siirtolaisuudesta käytyä keskustelua vuodesta 1904 lähtien. Kirjassa liikutaan myös Värmlannin ja Taalainmaan 1600-luvun suomalaismetsissä.

Kirjan on kustantanut **Ruotsinsuomalaisen kirjallisuuden tukiyhdistys Kirjakone** (osoite: 5212 Lobonäs, 820 01 Voxnabruk, Sverige). Tämä ruotsinsuomalaisten kirjailijoiden vuonna 1986 perustama aatteellinen yhdistys julkaisee kaksi kaudokirjallista teosta vuodessa. Kirjat lähetetään jäsenille automaattisesti. Toimintaidea on hyvä ja mahdollistaa kirjojen levityksen ruotsinsuomalaisen keskuudessa ohii kirjakauppaverkoston, joka ei muutamaa poikkeusta lukuunottamatta välitä suomenkielistä kirjallisuutta. Olisi suotavaa, että kirjan myynti organisoituisi Suomessa tai että kirja saisi Suomessa oman kustantajan.

Hjalmar Rantanen kuvaa moniulotteisesti Suomen ja Ruotsin yhteistä sodanjälkeistä historiaa ja sen kullisientakaisia tapahtumia. Täältä osin kirja sisältää paljon Suomessa julkaisematonta tietoa,

joka täydentää poliittisen historian tutkimuksessa olevia aukkoja. Kirja kuvaa varsin tarkasti Suomen ja Ruotsin poliittisten ja ammatillisten työväenliikkeiden suhteita ja niihin vaikuttaneita henkilöitä.

Saamme seurata Ruotsissa käytyä kamppailua suomen kielen asemasta pitkällä aikajanelalla, päättyen ruotsinsuomalaisten vähemmistöjulistukseen. Ruotsinsuomalaiset ovat uudessa taitekohdassa. Suomalaisia on asunut Ruotsissa aina. Tämän päivän ruotsinsuomalaisten pääosa asuu maassa pysyvästi ja yhä useampi suomalainen syntyy ja kuolee Ruotsissa. Vähemmistötaivoite on luonnollinen ja oikeutettu. Vähemmistöjen asemaa käsitellään eri foorumeilla, joista mainittakoon YK, ETYK ja EN. Historiaa ja valtioiden sisäisiä sekä ulkoisia rajaviivoja on piirretty voimapolitiikalla. Yhteiskuntien kehittäminen monikulttuurisiksi on muutamaa poikkeusta lukuunottamatta laiminlyöty. Näillä alueilla aikamme on täynnä ratkaisemattomia tilanteita. Pahimmillaan etniset ja kielelliset konfliktit ovat johtaneet sodan asteelle saakka.

Ruotsi on kulkeutumassa uuteen tilanteeseen. Maassa tulee olemaan muutaman vuosikymmenen kuluttua suomalaisten lisäksi muitakin etnisen ja kielellisen vähemmistön tuntomerkit täyttäviä ryhmiä. Suomalaiset täyttävät nämä tuntomerkit niin selvästi lukumääränsä, Suomen ja Ruotsin yhteisen historian ja sukupolvien perinteen johdosta, että virallisen Ruotsin on tavalla tai toisella tultava ruotsinsuomalaisia vastaan. Hyvin paljon riippuu ruotsinsuomalaisten omasta aktiviteetista lähivuosina. Muuten edessä on useimpien kohdalla ruotsalaistuminen ja sulautuminen. Hjalmar Rantanen ei ole sisällyttänyt kirjaansa näkemyksiä siitä, mikä olisi Suomen rooli tässä kehitysprosessissa. Suomen tulee maittemme välisten yhteistyösuhteiden puitteissa tukea ruotsinsuomalaisten vähemmistöasemaan tähtäviä toimenpiteitä.

Hjalmar Rantasen elämäнкаareen mahtuu paljon. Hänen aikaisempaan tuotantoonsa kannattaa tutustua. Hän on kirjoittanut vuosikymmeniä ennen Neuvostoliiton sortumista sen puuttuneista ihmisoikeuksista ja muista elementeistä, jotka myöhemmin keskeisesti vaikuttivat nopeaan, vieläkin käynnissä olevaan muutosprosessiin. Huomattava osa kirjassa kuvatusta on henkilökohtaisesti koettua ja elettyä. Allekirjoittaneen niin ikään läheinen kosketus kahden kirjassa kuvatun vuosikymmenen tapahtumiin antaa mahdollisuuden vertailla oman subjektiivisen kokemusohjan kautta Hjalmar Rantasen näkökulmia ja hänen Ruotsin siirtolaisuuspolitiikalle antamaansa arvosanaa.

Risto Laakkonen

Saapuneita julkaisuja/ Publications received

Muuttoliikekirjallisuus

- Almqvist, Kjerstin; Brandell-Forsberg, Margareta:** Iranska flyktingbarn i Sverige. Rapport 1. Bakgrund, psykisk hälsa och identitetsutveckling. Rädda Barnens rapportserie 1989:3. Stockholm 1989, 97 s..
- Asyl i Norden.** Dansk Flygtningehjäl. Köbenhavn 1990, 251 s.
- Att arbeta med ensamma /enslige/uledsagede unga flyktingar.** Rapport från den nordiska konferensen om ensamma flyktingbarn 1990. Rädda Barnens rapportserie 1990:4. Stockholm 1990, 117 s.
- Brandell-Forsberg, Margareta et al.:** Flykt, Exil, Tortyr. Göteborg 1991, 88 s.
- Bruun, Bo et al.:** Retlige og sociale forhold for asylsøgere og flygtninge i udvalgte europæiske lande. Dansk Flygtningehjäl, 1990. 82 s.
- Bustos, Enrique:** Meningsfull vistelse - mål eller utopi? En sammanställning av en undersökning på Röda korsets flyktingförläggningar. Tryckt i Sverige 1990, 67 s.
- Bøyesen, Inge Lise; Olsen, Ann Mary:** Pinar. En mødregruppe for unge tyrkiske kvinder. Syd-jysk Universitetsforlag. Esbjerg 1990, 114 s.
- Castles, Stephen et al.:** Mistaken Identity. Multiculturalism and the Demise of Nationalism in Australia. Printed in Australia, 1990, p. 192.
- Durchman, V. K.:** Muistelmia ja mietteitä. Amerikan suomalaisten siirtolaisten oloista ja sielunhoidosta. Tampere 1990, 40 s.
- Falck, Sturla; Stökken, Anne Marie:** Utlendinger og kriminalitet – Datakilder og metodeproblemer. Norlandsforskning, NF-rapport nr. 90A. Norge 1990, 86 s.
- Fischer, Peter A.:** Labour Migration Policies and Economic Integration. VATT-keskustelualoitteita, VATT-Discussion Papers 26. Helsinki 1992, 70 p.
- Flygtningekundskab 1— de kulturelle baggrunde —.** Sydjysk Universitetsforlag. Varde 1988, 199 s.
- Haapamäki, Heli:** Paluumuuttajien palvelu työvoimatoimistossa. Vaasan läänin työvoimapiirin julkaisu 1/1992. Vaasa 1992, 50 s.
- Helppikangas, Pirjo; Hiltunen, Sirpa:** Aurinkorannikon suomalaiset. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksen työpapereita N:o 69, 1992. 145 s.
- Hjarnö, Jan:** Invandrere fra Tyrkiet i Stockholm og København. En socialantropologisk undersøgelse af to kurdiske indvandergrupper baggrund i Tyrkiet og deres bolig- og beskæftigelsesforhold i Danmark og Sverige. Sydjysk Universitetsforlag. Vejlen 1988, 158 s.
- Hjarnö, Jan:** Kurdiske indvandrere. Sydjysk Universitetsforlag. Esbjerg 1991, 224 s.
- Hjarnö, Jan og Månsson, Helge (red.):** Flygtninge- og indvandrerunderskab 2. Hvordan man kan organisere integrationsarbejdet. Sydjysk Universitetsforlag. Esbjerg 1990, 126 s.
- Hofer, Hans von; Tham, Henrik:** Foreign Citizens and Crime: The Swedish Case. RS Promemoria 1991:4. Statistics Sweden. Stockholm 1991, 38 p.
- Horst, Christian:** Kan tal diskriminere? Kommentar til en indvandrer rapport fra Ishøj kommune. Sydjysk Universitetsforlag. Esbjerg 1990, 27 s.
- Hyttinen, Tarja; Ollila, Raino; Tuomarla, Irmeli (toim.):** Pakolaisten vastaanotto – suuret kaupungit vastuunjaolla. Seminaariraportti 1.7.1992. Sosiaali- ja terveysministeriö, Pakolaistoimisto. STM:n monisteita 1992:5. Helsinki 1992, 64 s.
- Hyttinen, Tarja; Tuomarla, Irmeli (toim.):** Miksi pakolainen on uutinen? Raportti seminaarisarjasta tiedotusvälineille. STM:n monisteita 1992:7. Helsinki 1992, 102 s.
- Ind och ud av Norden — en vejviser til migrationsdokumentation.** NORD 1992:11. Nordisk Ministerråd. Århus 1992, 74 s.
- Johansson, Rune; Persson, Hans-Åke (red.):** Nordisk flyktingpolitik i världskrigens epok. CE-SIS Studies in International Conflict 1. Lund 1989, 115 s.
- Juote, Mari:** Oikeus omaan kulttuuriin? Miten valtio tukee Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa maahanmuuttajien omaa kulttuuria. STM:n monisteita 1992:2. Helsinki 1992, 20 s.
- Järvinen, Minna-Kaisa:** Muukalaisia ja meikäläisiä. Pakolaisuutisissa käytetyt tulkintarepertuaarit ja niiden funktiot. Tampere 1992, 131 s.
- Karanko, Marjatta:** Haaveena pakolaisstatus. Vuonna 1990 Suomeen tulleiden peruskouluikäisten turvapaikanhakijoiden koulujärjestelyt. STM:n monisteita 1992:1. Helsinki 1992, 83 s.
- Katisko, Marja:** Vanhuus vieraalla maalla. Perhe ja yhteisösuhteiden vaikutus kanadan-suomalaisen eläkeläisen elämäntilanteeseen.

- Tapaustutkimus Toronton suomalaissiirtolaisista. Sosiaalipolitiikan pro gradu -tutkielma, Lapin yliopisto, 1991. 93 s.
- Kats, Madeleine - Kranck, Anne** (toim.): Lapsemme ulkomailta. Kansainvälisestä adoptiosta. Interpedia r.y. Helsinki 1989, 182 s.
- Kaul, Hjørdis; Lie, Merete:** Fargerikt fellesskap i trange rammer. En evaluering av noskopplaring for fremmedspråklige voksne. SINTEF/IFIM rapport. Norge 1991, 61 s.
- Koljonen, Anita:** Kuusamon siirtoväki. Perinteisestä nykyaikaan. Nordia-tiedonantoja, sarja B No. 1/1983. Kuusamo 1983, 98 s.
- Kulu, Hill:** Eestlased maailmas. Ülevaade arvukusest ja paiknemisest. Tartu ülikool, Majandusgeograafia kateeder. Tartu 1992, 155 s.
- Kurko, Kaarlo** (toim.): Inkerin suomalaiset GPU:n kynsissä. Kokoelma karkoitettujen kirjeitä. Porvoo 1943, 168 s.
- Lange, Anders; Westin, Charles:** Ungdomen om invandringen. Del 1. CEIFO, Stockholms universitet, Rapport nr 29. Edsbruk 1991, 117 s.
- Larsen, Birgit Flemming; Bender, Henning** (Eds.): Danish Emigration to the U.S.A. Udvandrerhistoriske studier nr. 4. Aalborg 1992, 246 s.
- Loeng, Svein:** Asylsøkere i Norge. Mottak og undervisning. Norsk voksenpedagogisk institut 1988. 123 s.
- Lundström, Stig** (red.): Vår gemensamma framtid. Stockholms invandrarförvaltning. Bjärnum 1991, 389 s.
- Mattila, Heikki S.** (toim.): Kohti uutta ulkomaalaispolitiikkaa. Raportti siirtolaisuusasiain neuvottelukunnan seminaarista 11.-12.6.1991. Työhallinnon julkaisu 13. Helsinki 1991, 126 s.
- McRobbie, Andrea** (ed.): Arrivals, Departures, Achievements. Essays in Honour of James Jupp. Canberra 1992, p. 103.
- Moody, Susanna; Wurl, Joel** (Eds.): The Immigration History Research Center, A Guide to Collections. Westport CT, 1991, 446 p.
- Morril, Richard L.:** Migration and the Spread and Growth of Urban Settlement. Lund Studies in Geography, Ser. B. Human Geography No. 26. Lund 1965, 208 p.
- Olin, K-G.:** Öden och Äventyr. Plock ur finländarnas historia i Latinamerika. Vasa 1992, 295 s.
- Pennanen, Helena:** Suomalaisnaiset Hollannissa. Sosiologian pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, 1992. 85 s.
- The Relationship between Swedish and Immigrant Adolescents.** An Analysis of Attitudes and Understanding of Attitudes. Utbildningsdepartment, Ds U 1983:4. Stockholm 1983, p. 115.
- Ronkonen, Lyyli:** Laps' Inkerin. Muistojen Inkeri Stalinin hirmuvallan alla. Toimittanut Markku Laitinen. Jyväskylä 1989, 269 s.
- Rystad, Göran** (ed.): Encounter with Strangers. Refugees and Cultural Confrontation in Sweden. CESIC Studies in International Conflict 6. Lund 1992, 113 p.
- San Franciscon suomalainen seurakunta.** Juhlajulkaisu. Helsinki 1910, 51 s.
- Selvala, Robert W.** (ed.): FinnFest USA. The First Decade 1982-1992. Published by FinnFest USA. New York Mills 1992, 132 p.
- Similä, Martti:** Det kommunala flyktingmottagandet. Konflikter och roller. CEIFO, Centrum för invandrarforskning, Skriftserien 8. Edsbruk 1992, 124 s.
- Solheim, Jorun:** "Her har du ditt liv". Asylsøker-mottaket som sosialt system. Arbeidsforskningsinstituttet, Rapport nr. 9/90. Norge 1990, 139 s.
- Sorila, Eric:** From Finland to Finn Slough. The University of British Columbia, Canada 1984, 43 p.
- Ström, Gabriele Winai** (red.): Konfliktlösning i det flerkulturella samhället. Stockholm 1988, 306 s.
- Tema invandrare.** Sveriges officiella statistik, SCB, Levnadsförhållanden, Rapport 69. Arlöw 1991, 192 s.
- Trends in International Migration.** SOPEMI, Continuous Reporting System on Migration. OECD, Printed in France 1992, 157 p.
- Tuomarla, Irmeli** (toim.): Pakolaisen kuntapaikkako kiven alla? Seminaariraportti pakolaisasiain neuvottelukunnan järjestämästä seminaarista Jyväskylässä 28.9.1991. Helsinki 1991, 78 s.
- Wahlbeck, Östen:** Kvalitativ samhällsforskning om flyktingmottagande – exemplet Oravais kommun. Institutet för finlandssvensk samhällsforskning, Forskningsrapporter 19. Åbo 1992, 148 s.
- Vikman, Juha-Pekka:** Paluuoppilas koulunvaihtajana. Tampere 1989, 136 s.
- Vikman, Juha-Pekka:** Paluuoppilas pari vuotta Suomeen muuton jälkeen. Koulunvaihdosta selviytymisen seuruututkimus. Tampere 1990, 82 s.
- Virtaranta, Pertti:** Amerikansuomen sanakirja. A Dictionary of American Finnish. Siirtolaisuusinstituutti. Vammala 1992, 329 s.

Muu kirjallisuus

- Anttila, Päivi; Löfman, Anita; Pukkila, Tarmo** (toim./red.): Kielten ja kulttuurien kohtaaminen. Mötesplats för språk och kulturer. Acta Universitatis Tamperensis, ser B vol 38. Jyväskylä 1992, 165 s.
- Anttila, Päivi; Pukkila, Tarmo** (toim.): Suomi suosta. Kansallisen strategian aineksia. Acta Universitatis Tamperensis, ser B vol 39. Vammala 1992, 179 s.
- Barcik, Kim/Normark, Sture** (eds.): Somalia. A Historical, Cultural and Political Analysis. Life & Peace Institute, Conference Report 1. Uppsala 1991, p. 45.
- Davie, Michael:** The Titanic. The Full of a Tragedy. Great Britain 1986, p. 348.
- Eestimaa 1725.–1726. A. Adramaarevisjon läänemaa.** Allikpublikatsioon. Tallinn 1990, 259 s.
- Einige Aspekte der Regionalpolitik.** Vorträge des gemeinsamen Seminars über Regionalpolitik. Tallinn, Oktober 1988. Tallinn 1989, 170 s.
- Estonia.** Geographical Researchers. Academy of Sciences of the Estonian SSR. Estonian Geographical Society. Tallinn 1988, 161 p.
- Euroopan yhteistyökysymykset Pohjoismaiden neuvostossa.** Pohjoismaiden neuvoston raportti kansainvälisen yhteistyökomitean raportti. NU-serie 1989:7 F. Göteborg 1989, 80 s.
- Finlandssvenskarna 1990.** En statistisk översikt. Finlandssvensk rapport 20. Hangö 1992, 47 s.
- Gidlund, Janerik; Törnqvist, Gunnar** (eds.): European Networks. Umeå 1990, 199 p.
- Granö, Johannes:** Sex år i Sibirien. Helsingfors 1893, 282 s.
- Haataja, Lauri et al.** (toim.): Suomen työväenliikkeen historia. III painos, Joensuu 1978, 445 s.
- Hakamies, Pekka; Jääskeläinen, Väinö; Savijärvi, Ilkka** (toim.): Saimaalta Kolille. Karjalan tutkimuslaitoksen 20-vuotiskirja. Karjalan tutkimuslaito 1971–1991. Joensuu 1991, 286 s.
- Hautamäki, Pirkko; Myllyniemi, Varpu** (toim.): Kulttuurista ja kulttuureista. Renvall-instituutin julkaisu 4. Helsinki 1991, 117 s.
- Hemminki, Olli et al.** (toim.): Espilovia I. Valkeakosken seudun sukututkijat ry:n julkaisuja n:o 1. Valkeakoski 1988, 80 s.
- Henriksson, Markku** (toim.): Yhdysvaltain historian tutkimus Suomessa 1945–1982. Helsingin yliopisto, historian tutkimusja dokumentaatiolaitos. Tiedonantoja 1/1984. Helsinki 1984, 95 s.
- Hyppönen, Marjo; Luttinen, Rauno:** Sukututkimuksen käsikirja. Porvoo 1988, 177 s.
- Hätäla, Aulikki:** Kaupunkisuunnittelun keinoja kaupunkilaisen elämänmuodon tervehtyttämiseksi. Diplomityö Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolla 1982, 60 s. + liitteet.
- Ilmonen, Kari:** Pietarsaaren peruskouluista vuonna 1983 päässeiden nuorten seurantaselvitys. Chydenius-instituutti, Tutkimuksia nro 14. Pietarsaari 1985, 33 s.
- International Journal of Canadian Studies.** Research on Canada. 1–2 Spring-Fall 1990, 299 p.
- Iran eilen ja tänään.** Tuhannen ja yhden yön maa. Sosiaalihalitus. Helsinki 1990, 49 s.
- Itkonen, Pertti:** Karjalaista Turku. Turun karjalaiset ry. Turku 1990, 64 s.
- Jokelainen, Matti:** Eläkeläisten osuus 55–64 -vuotiaasta väestöstä kymmenessä OECD-maassa vuonna 1989. KELA, Kansaneläkelaitoksen julkaisuja T9:42. Helsinki 1991, 60 s.
- Kangas, Olli:** The Politics of Social Rights. Studies on the Dimension of Sickness Insurance in OECD Countries. Edsbruk 1991, 182 p.
- Katus, Kalev:** Demographic Development in Estonia through Centuries. Eesti kõrgkoolidevaheline demouuringute keskus. Rahvastiku-uuringud Population Studies, 9. Tallinn 1990, 42 s.
- Katus, Kalev:** Demographic Transition and Population Ageing: Case of Estonia. Paper for Conference "Ageing of Population in Developed Countries", Prague, July 3–8, 1989. Eesti kõrgkoolidevaheline demouuringute keskus. Rahvastiku-uuringud Population Studies, 10. Tallinn 1990, 14 s.
- Katus, Kalev:** The Distinctions of Post-War Fertility Trend in Estonia. Report on IIASA Conference on Future Changes in Population Age Structure, Sopron, 18–21 October, 1988. Eesti kõrgkoolidevaheline demouuringute keskus. Rahvastiku-uuringud Population Studies, 7. Tallinn 1990, 14 s.
- Keinälä, Severi:** Finnish High-Tech Industries and European Integration. ETLA, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, sarja C 60. Helsinki 1990, 100 p.
- Kemppainen, Erkki:** Viimesijaisen toimeentuloturvan ehtoista Euroopassa. Sosiaali- ja terveyshallitus, Raportteja 30/1991. Helsinki 1991, 55 s.
- Kinnunen, Merja; Perälä, Anna; Rautio, Pertti** (toim.): Projektitutkimuksen monet kasvot. Korkeakoulun assistenttien ja tutkijain liitto, Tam-

- pereen yliopiston assistenttiyhdistys. Tampere 1991, 86 s.
- Kuparinen, Eero (toim.):** X suomalais-neuvostoliittolainen yhteiskuntahistorian symposiumi Turussa 3.-8.5.1988. Turun Historiallinen Arkisto 45. Tammisaari 1990, 197 s.
- Külpolitika.** Foreign Policy. A Special Edition of the Hungarian Quarterly Foreign Policy. Budapest 1989, 150 p.
- Lallukka, Seppo:** The East Finnic Minorities in the Soviet Union. An Appraisal of the Erosive Trends. Suomalaisen Tiedeakatemian toimituksia B 252. Helsinki 1990, p. 344.
- Laidre, Margus:** Schwedische Garnisonen in Estund Livland 1654-1699. Staatliches Historisches Zentralarchiv der Estnischen SSR Universität Tartu. Tallinn 1990, 211 s.
- Lappalainen, Vesa:** EY-integraation alueelliset vaikutukset Suomen teollisuuteen. Sisäasiainministeriö, kunta- ja aluekehitysosasto. Moniste 2. Helsinki 1991, 82 s.
- Laukkanen, Erkki:** Työmarkkina- ja elämäntilanne Suomessa vuosina 1975-1985. Taloudellinen suunnittelukeskus. Helsinki 1989, 67 s.
- Lumijärvi, Tarja:** Euroopan yhdyntymisen vaikutukset aluekehitykseen. Osa I. Suomen Kaupunkiliitto/Suomen Kunnallislitto. Helsinki 1989, 49 s.
- Lundqvist, Tyko:** Öreälvens byar. En bebyggelsehistorisk skildring av bygderna efter Öreälven från havet till lappmarksgränsen. Uddevalla 1990, 589 s.
- Muuttoliikkeen rakenne ja vaikutus** Varsinais-Suomen kuntien verotuloihin. Varsinais-Suomen seutukaavaliitto 1987, 156 s.
- Nevala, Maria-Liisa (toim.):** Kirjallisuudentutkimuksen menetelmiä. Tietolipas 94, 2. painos. Juva 1989, 243 s.
- Nordisk arbetsmiljökonvention.** NU-serie 1990:5. Köpenhamn 1990, 48 s.
- Nordisk handlingsplan mot förorening av havet.** NU-serie 1990:2. Köpenhamn 1990, 112 s.
- Nordisk handlingsplan mot luftföroreningar.** NU-serie 1990:3. Köpenhamn 1990, 100 s.
- Nordiskt handlingsprogram för renare teknologi, avfall och återvändning.** NU-serie 1990:4. Köpenhamn 1990, 108 s.
- Notko, Väinö E.:** Kuusi polvea Kolunsaran sukua. 1990, 225 s.
- Paasivirta, Anssi:** Aluepoliittisen selvitysmiehen väliraportti 21.3.1991. Sisäasiainministeriö, kunta- ja aluekehitysosasto. Moniste 1. Helsinki 1991, 99 s.
- Pukki, Armas:** Merenkävijän muistelmia. Kirjoittanut Kap Hornin kiertäjä, merikapteeni Armas Pukki. Jyväskylä 1989, 186 s.
- Puolueet pohjoismaiden parlamenteissa.** Nord 1990:14. Göteborg 1990, 106 s.
- Rahikainen, Esko:** Westerberg. Vanhoihin asiakirjoihin, valokuviiin ja piirroksiin perustuva kertomus Kymenlaakson ja itäisen Uudenmaan Westerberg-sukujen vaiheista. Helsinki 1985, 32 s.
- Remes, Seppo:** Neuvostoliiton tulevaisuuden vaihtoehtoiset skenaariot. Vaikutukset ulkomaankauppaan ja suomalais-neuvostoliittolaisiin taloussuhteisiin. (Uusintapainos.) Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja, Sarja A-5:1990, Turku 1990, 183 s.
- Report of a Commission of Inquiry Pursuant to Orders in Council.** Dated 26 May 1987, 24 June 1987, 25 August 1988, 29 June 1989. Queensland 1989, 388 + 242 p.
- Romanilapsen maailma. Romanokentosko boliba.** Romanilasten päivähoitoyöryhmän muistio. Sosiaali- ja terveyshallitus, Raportteja 29/1991. Helsinki 1991, 134 s.
- Seeger, Ruth Crawford:** American Folk Songs for Children in Home, School and Nursery School. A Book for Children, Parents and Teachers. USA 1948, 190 p.
- Serkkola, Ari:** Somalia. Taival suvun ja valtion varjossa. Helsinki 1992, 96 s.
- Siirilä, Seppo; Hautamäki, Lauri; Kuitunen, Jorma; Keski-Petäjä, Timo:** Hyvinvoinnin alueelliset erot Suomessa. Tampereen yliopisto, aluetieteen laitos. Tutkimuksia-sarja B 47/1988, 2. painos. Tampere 1988, 78 s.
- Streiffert, Bengt:** Nordisk universitetshandbok. Lund 1990, 162 s.
- Suomen lehdistön historia 1-3, 5-7.** Päätoimittaja Päiviö Tommila. Kuopio/Jyväskylä 1987-88.
- Suvanto, Risto:** Aleksanteri Ahola-Valo: Supistettu elämäkerta. Hämeenlinna 1986, 40 s.
- Svenskfinland i förändringens Europa.** Finlandssvensk rapport 18. Hangö 1991, 24 s.
- Svenskfinland och befolkningspolitiken.** Finlandssvensk rapport 19. Hangö 1991, 10 s.
- Tallinn '88.** Ankeet. Tallinna Linna RSN Täitevkomitee. Tallinn 1988, 82 s.
- Tambur, Kaljo; Keva, Toivo:** Eesti NSV kuuroridid. (Sama venäjäksi.) Moskva 1988, 71 s.
- Tervämäki, Erkki; Halla-Seppälä, Tuomo; Peltonen, Arvo:** Kaakkois-Suomen aluejärjestelmä ja sen kehittämisvaihtoehdot. Helsingin yli-

- opiston maantieteen laitoksen julkaisuja B 31. Helsinki 1988, 93 s.
- Tuomi, Ossi** (toim.): Aluetutkimuksen itä ja länsi. Chydenius-instituutti, Tutkimuksia Nro 19. Kokkola 1986, 96 s.
- Tuomi, Ossi** (toim.): Keski-Pohjanmaa alueellisenä tutkimuskohteena. Chydenius-instituutti, Tutkimuksia Nro 27. Kokkola 1987, 43 s.
- Tuomi, Ossi**: Kokkola yhteiskuntamuutoksen peilinä. Chydenius-instituutti, Tutkimuksia Nro 25. Kokkola 1987, 19 s.
- Työvoima 2000**. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kehitys vuoteen 2000 ja arviolta vuoteen 2030. Työministeriö 1991, 49 s.
- Urban Development from the Tallinn Viewpoint**. Reports for the Tallinn Session of the Project. Turin International, September 28, 1987. Tallinn 1988, 30 p.
- Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle** Suomen suhtautumisesta Länsi-Euroopan taloudelliseen yhdentymiskehitykseen 1.11.1988. Helsinki 1988, 78 s.
- Varsinais-Suomen vahvistetut seutukaavat**. Lyhennelmä. Varsinais-Suomen väiheseutu-
- kaava 1, Varsinais-Suomen seutukaava 2, Salon seutukaava. Varsinais-Suomen seutukaavaliitto 1986. Turku 1987, 91 s.
- Venäjän, Neuvostoliiton ja Itä-Euroopan tutkimuksen** työryhmän muistio. Opetusministerön työryhmien muistioita 1991:36. Helsinki 1991, 28 s.
- Vietnam – Lohikäärmeenpojan maa**. Sosiaalhallitus. Helsinki 1990, 88 s.
- Wirsin, Ingrid; Tyre Christian**: Göteborg – då och nu. Uddevalla 1989, 148 s.
- Virtaranta, Helmi ja Pertti**: Kauas läksit karjalainen. Matkamuistelmia tverinkarjalaisista kylistä. Porvoo 1986, 320 s.
- Väestöennuste**. Befolkningsprognos; Population projection 1989–2050. KELA, Kansaneläkelaitoksen julkaisuja T9:37. Helsinki 1990, 53 s.
- Yrjönen Risto**: Alueellinen kehittyneisyys, aluepolitiikka ja Keski-Pohjanmaa. Chydenius-instituutti, Tutkimuksia Nro 5. Kokkola 1981, 89 s.
- Åström, Sven-Erik; Blomstedt, Yrjö; Hakalehto, Ilkka** (toim.): Näkökulmia menneisyyteen. Eino Jutikkalan juhla-kirja. Porvoo 1967, 303 s.

Dear Subscriber of Siirtolaisuus-Migration!

*We are glad to inform you that our Quarterly's
subscription price for the year 1993 is still*

US\$12.00.

There was an error in our inquiry at the end of last year.

(The price is not US\$40.00.)

Please, accept our apologies!

**Miksi maahanmuuttajien koulutus on päivänpolttava kysymys?
Minkälainen pohjakoulutus heillä on?**

Siirtolaisuustutkimuksia A16

Maahanmuuttajat ja koulutus

Minna Domander

Siirtolaisuusinstituutti
Turku 1992

Suoramyyntihintaan 50.00 mk + postikulut
Tilaukset : Siirtolaisuusinstituutti, julkaisumyynti
Piispankatu 3, 20500 Turku
puh. 921-317 536 • fax. 921-23 33 460